POLYBIANA.

Quum Romae in Bibliotheca Vaticana optimum et vetustissimum quemque Codicem Graecum sedulo excuterem, vehementer cupiebam illum quoque nobilem librum Palimpsestum exactissima cura examinare, unde Angelus Maius et aliorum et Polybii excerpta *περὶ γνωμικῶν ἀποφθεγμάτων*, Constantini Porphyrogeniti iussu confecta primus in lucem vitamque revocasset, sed in quaerendo Codice operam perdidi. Maius libri notam et indicium omne de industria celaverat, neque quisquam eorum, quorum fidei custodia librorum in Vaticana Bibliotheca illo tempore commissa erat, poterat me facere certiorem; *οὐ γὰρ δὴ φιλότητί γ' ἐκεύθανον*, ut mihi satis compertum est, nam nemo eorum Maium amabat, sed ut sacerdotes et monachi solent, tectas inimicitias et occulta odia et propter id ipsum acriora cum eo exercebant. Itaque quum liber reperiri non posset invitus hanc curam deposui et in aliis Codicibus studium et operam collocavi. In patriam reversus laetus accepi quod mihi fortuna negasset, id Theodoro Heyse obtigisse, ut palimpsestum Codicem nancisceretur et, quoad eius fieri posset, summa diligentia et studio retractaret omnia, in quibus Maii peritiam et doctrinam desiderabam. Plurima enim insunt in Maii editione, quae non ex ipso Codice certa fide desumta esse, sed ex Editoris incuria aut Graeci sermonis inscitia manasse et olim satis apud me constabat et nunc ex repetita Codicis lectione manifestum est omnibus. Hac ipsa de causa olim magnopere cupiebam intentissima oculorum et mentis acie vetustam membranarum scripturam recognoscere, quia magna me et certa spes tenebat fore ut sic et plura et meliora quam quae Maius vidisset ex antiquo monumento eruerem. Maius non

erat huiusmodi negotio satis idoneus, quia non satis in Graecitatis usu et ratione erat versatus. Dicam enim libere quod sentio nec verborum lenociniis aut fucatae humanitatis blanditiis sic utar, ut quid sentiam pelluceat aliqua magis quam perspicue appareat. Aequissime fero si qui alii in eodem argumento versantes et idem mecum sentientes malunt ambagibus uti quam τὴν σκάφην σκάφην λέγειν. In ea quoque re naturae sequimur semina quisque suae et sunt quos rebus temporibusque servire oporteat, ut quod taciti secum cogitent palam proloqui aut nolint aut nequeant aut reformident.

Quam sit difficile negotium palimpsesti Codicis scripturam olim deletam deinde venenis refocillatam aliquantulum sed vel sic fugientem et oculos veluti mobilitate quadam et μαρμαρυγῇ fallentem expedire optime et scitissime Theodorus Heyse in Praefat. p. IV. sic docuit: „*Est hoc genus lectionis quidam continuus, ut ita dicam, ϛοχασμός, ac tantum differt a lectione illa vulgari — ut paene eius sit contrarium: si quidem istic ipsa lectio intellectum efficit sive parit: hic quae non intelligentia ante quam intuitu collegeris, legendo vix assequeris. Anteeat necesse est divinatio quaedam et praevia perceptio, raris insistens fulcimentis litterarum: haec ubi facem praefert, sensim recedere nebulae, oculi cernere et discernere incipiunt; atque sic demum iterum et saepius eodem repetito conatu ad aliquem tenorem verborum plenamque lectionem tandem pervenis.*" Verissime haec dicta sunt, et sic ut sentias virum doctum probe in hac palaestra exercitatum esse. Quod in huiusmodi libro exaratum est mente prius quam oculis discernitur. Intelligi debet ante quam legi possit. Intelligentiam pariunt argumentum loci et sententia ex vicinis penitus perspecta, doctrina varia et multiplex, Graecitatis certa et firma notitia, ut nihil quod respuat usus temere admittas, et *rara* (ut Heyse loquitur) *fulcimenta litterarum*, quae quasi umbrae volitantes alias ex aliis formas et figuras induere videntur. Verum simul atque id quod verum et genuinum est mentem subiit, repente quae antea volitare et formam subinde mutare videbantur, consistunt figuramque sumunt manentem ac stabilem, quam arbitratu tuo cognoscere et spectare possis. In talibus νοῦς ὁρῇ, deinde mentem oculi non inviti sequuntur. Mirum est quam

sit expressa tum species eorum quae antea aciem veluti fulgore quodam praestringebant. Nil attinet dicere quantae sint in ea re cautiones, quam sit periculosae plenum opus aleae. Labitur aliquis in Graecitatis usu, continuo sibi ea videtur videre quae numquam in rerum natura fuerunt, et confidenter ea veluti e Codice sumta affert quae nemo sanus aut olim scripsit aut nunc concoquit. Aliud incommodum affert mens longo labore defessa et exhausta, namque ea res obiicit oculis *ψευδῆ εἴδωλα* et inanes fallacesque litterarum et verborum species, quae te hiantem deludant. Maius plurima Polybio obtrudit falsa, vitiosa, portentosa, quia quid res ipsa, quid dicendi consuetudo Polybiana requireret non ubique meminerat aut noverat. Heyse quoque subinde nobis pro Polybianis apposuit ea quae numquam a Polybio proficisci potuerunt, quia diuturno quaerendi labore occaecata mens *ἰνδάλματα ψευδῆ* oculis coeperat obiectare. Plurimos tamen et gravissimos Maii errores abstersit, quibus multos alios similes et non minus turpes qui meminerit etiamnunc latere monstraque verborum et compositionis vitia pro Polybiana oratione legi, is optime sibi cavebit ne nubem pro Iunone amplectatur et aut ipsi Polybio aut communi Graecitati ea imputet, quae numquam vel in verborum notione vel in sententiae compositione neque Polybius neque Graecorum quisquam designavit.

Polybii oratio simplex admodum est et incomta neque varia et elegans, neque verborum luminibus distincta, neque scita compositione nitens sed *μονότροπος καὶ ὑπάγροικος* et *τὰ αὐτὰ διὰ τῶν αὐτῶν λέγουσα*. Itaque neque facile concipiebat vitium et sicubi aliquid mendi contraxisset percommode reperiebatur remedium. Est operae pretium videre quam multae felicissimae emendationes in his Vaticani palimpsesti excerptis et ab acutis viris, Geelio, Luchthio, Orellio, Bekkero repertae sint et Codice iterum excusso confirmatae. Si quid *κριτικῆς εὐστοχίας* in Maio fuisset, numquam hi errores nati essent: sensisset enim ipse quae tamquam e palimpsesto edidisset in eo libro reapse non exstare veramque lectionem si excogitare potuisset numquam male sanam et vitiosam Polybio obtrusisset; quod quale sit *γεύματος χάριν* paucis quibusdam exemplis ostendere iuvat. Maius edidit XI. 1. *τὸ τῶν προ-*

γραφῶν γένος — εἰς ἐπίςασιν ἀγαθοὺς ἀναγινώσκειν θέλοντας, pro εἰς ἐπίςασιν ἄγει τοὺς ἀναγ., quod non erat difficile ad reperiendum. In XII. 4. dedit: τοῦτο γὰρ οὐδενὸς εἰπεῖν δήπου τοῦ συγγραφέως εἶναι τὸ διάπτωμα, τοῦ δὲ γραφέως ὁμολογουμένως, pro τοῦτο γὰρ οὐδεὶς ἂν εἴπειεν, quod unusquisque statim sine Codice restituerit. Edidit XII. 12. τοὺς Ἡρακλεῖδας — κατὰ τὸ νήϊον ποιεῖσθαι τὴν διάβασιν, sed nota res est Heraclidas κατὰ τὸ Ῥίον in Peloponnesum traiecisse. Edidit XII. 12 a: δικαίως (τὸν Καλλισθένην) ὑπ' Ἀλεξάνδρου τετευχέναι τιμωρίας διεφθαρκότα τὴν ἐκείνου τύχην καθόσον οἷός τε ἦν. Quomodo tandem potuit Callisthenes Alexandri *fortunam* adulando corrumpere? *Animum* poterat, τὴν ἐκείνου ψυχήν. Post pauca dedit: φησὶ τῆς Ἑλλάδος ἀξίους γεγονέναι διότι ταῖς Ἀλεξάνδρου τιμαῖς ταῖς ἰσοθέοις τὸν τέλειον, quantillum erat videre verum, ταῖς ἰσοθέοις ἀντέλεγον? Dedit XII. 25 b: τὴν αἰτίαν πυνθάνεσθαι παρ' ἣν ἢ διέπεσεν ἢ κατορθωθῇ τὸ πραχθὲν ἡρηθέν, pro κατωρθώθη et ἢ ῥηθέν, et post pauca: οὐκ ἐκ τῆς αὐτοῦ χωρεῖται πραγματείας pro θεωρεῖται. Dedit XII. 25 l. οὐκ ἐντίκτουσιν ἀληθινοὺς ζήλους τοῖς ἀκούουσιν οἱ μὴ δι' αὐτῶν πεπραγμένοι τῶν πραγμάτων, et post pauca iterum: τοῖς δι' αὐτῶν πεπραγμένοις τῶν πραγμάτων, pro πεπορευμένοι et πεπορευμένοις. Dedit XII. 25 n. διὰ τῶν ἐκ τῆς ἠθοπαθείας καὶ τριβῆς θεωρημάτων. Monstrum et portentum vocabuli esse ἠθοπαθείας ne suspicatur quidem, neque meminit se paulo ante legisse: διὰ τὸ μόνον ἐκ τῆς αὐτοπαθείας τοῦτο γενέσθαι τῆς τῶν συγγραφέων. Turpissimum omnium errorem de genere hoc commisit Maius XXXVII. 4 (pag. 86, 29 Heys.) ubi tamquam e Codice edidit: τῶν γὰρ ἀνθρώπων εἰς ἀλεξανεμίαν καὶ φιλοτρημοσύνην ἔτι δὲ ῥαθυμίαν ἐκτετραμμένων, ubi unusquisque qui hoc aget statim veram lectionem hanc reperturus est: εἰς ἀλαζονείαν καὶ φιλοχρημοσύνην, quam nunc e Codice Heyse protulit et olim Dubnerus Polybio reddiderat. Huiuscemodi erroribus, quibus nulla parata est venia, scatent excerpta Polybiana a Maio edita, qui si Graece fuisset peritior et in re grammatica et critica versatior neque hos errores commisisset umquam, ubi vel sine Codicis Palimpsesti auxilio ipsa Polybii manus certis indiciis restitui pote-

rat, neque alios plurimos, in quibus sine librorum ope nemo quod verum est poterit commode reperire. De caeteris unum tantum addam. Apud Polybium XII. 26 b. Bekkerus Maium secutus edidit: *ἐκείνων* (Academicorum) *τινὲς βουλόμενοι — εἰς ἀπορίαν ἄγειν τοὺς προσμαχομένους τοιαύταις χρῶνται παραδοξολογίαις*, in quibus immanis est Maii error: quis enim in tali re verbi *προσμάχομαι* usus est? Quid requiratur certum est: nempe *προσδιαλέγομαι*. Id ipsum ex repetita Codicis lectione prodiit *τοὺς προσδιαλεγομένους*. Quod si Maius sensisset quam absonum et absurdum esset in istiusmodi loco *προσμαχομένους*, si meminisset quo verbo in talibus Graeci constanter uterentur, sine mora Polybii manum *προσδιαλεγομένους* vidisset pellucentem. Opem tulit Heyse et grati veram scripturam accipimus. Vide autem mihi quid Heyse ipse commiserit in vicinis ubi dedit: *διστάζειν μήπως καθ' ὃν καιρὸν ἐν Ἀκαδημίᾳ διαλέγονται περὶ τούτων οὐχ ὑπὲρ ἅλων ἄρ' ἐν οἴκῳ κατακείμενοι τούτους διατιθῶνται τοὺς λόγους*. In Codice est *ὑπὲρ ἄλλων* et *διατίθενται*. Heyse: *„correxi ὑπὲρ ἅλων i. e. de cibariis."* Ain vero? *ἅλων* nihil est nisi *aream;* volebat, credo, *ἁλῶν*; sed *ἅλες sal* significat et in hac correctione nihil esse *salis* vir optimus admonitus fatebitur. Nollem etiam *μήπως — διατίθενται* sollicitasset, nam *μή*, *μήποτε* et *μήπως* in talibus cum indicativo componuntur. Sed levis et perexigui momenti is locus est continens meras philosophorum ineptias, quas Polybius summo iure deridet. Itaque quemadmodum quid tandem dixerint scire non curamus, ita ne quaerere id quidem est operae pretium. Hoc tantum tenendum non esse in Codice ista *ἀδιανόητα*, quae Maius exhibuit *ὑπὲρ ἄλλων ἄρ'*. Voculae *ἄρα* nullus in talibus locus est, neque sic aut scribae errare solent aut iste qui crassa Minerva ex integro opere Polybiano haec excerpta confecit. Vehementer nobis imponit scriptura eiusdem farinae, id est ex Maii *ἀβλεψίᾳ* progenita, in loco vicino de Timaeo: *παραδοξολόγος γὰρ ὢν καὶ φιλόνεικος περὶ τὸ προτεθὲν τοὺς μὲν πολλοὺς καταπέπληκται ἀλόγως, ἠνάγκακε δ' αὐτῷ διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς ἀληθινολογίας, τινὰς δὲ καὶ προσκέκληται καὶ μετ' ἀποδείξεως δοκεῖ πείσειν*. Ecquis est qui haec verba intelligat? Prima pars verborum nil habet difficultatis, sed quid, quaeso, sibi vo-

lunt ista: ἠνάγκακε δ' αὐτῷ διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς ἀληθινολογίας? Quid reliqua: τινὰς δὲ καὶ προσκέκληται? et ultima: καὶ μετ' ἀποδείξεως δοκεῖ πείσειν, vel πείθειν, ut nonnulli substituunt? Utrum haec esse dicamus ῥήματα an θαύματα? quibus neque caput neque pes constat, arena sine calce, et plane ἀδιανόητα. Sunt haec ψευδῆ εἴδωλα, quae sibi Maius visus est videre quum alia omnia in libro rescripto exarata essent. Abiicienda sunt haec nihili commenta:

ψευδεῖς ὄνειροι χαίρετ', οὐδὲν ἦτ' ἄρα.

Luditur in his omnis emendandi opera. Vestigia antiquae veritatis pleraque omnia obliterata sunt ac deleta. Unum tantum vocabulum poterit veterem formam recipere, nempe ἀληθινολογία. Timaeus enim, iudice Polybio, multis imposuit propterea quod videbatur *accuratissime* de multis rebus dicere, igitur διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς ἀκριβολογίας. Si Maius scivisset, si Heyse meminisset ἀληθινολογία Graecum non esse, rimati essent paulo curiosius antiquae lectionis vestigia. Ψευδολογία recte dicitur, ἀληθινολογία non item, quia ψευδῆ λέγειν bene habet, ἀληθινὰ λέγειν non item, sed ἀληθῆ. Eodem modo formantur πιθανολογία, ἀκριβολογία, εἰκοτολογία, παραδοξολογία, aliaque complura, quoniam πιθανὰ λέγειν, ἀκριβῆ λέγειν, εἰκότα λέγειν, παράδοξα λέγειν rectissime dicuntur. Haec ipsa ἐπίφασις τῆς ἀκριβολογίας post pauca iterum in Timaeo commemoratur et satis est aliunde nota. Restituto semel διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς ἀκριβολογίας videamus an verba ἠνάγκακε δ' αὐτῷ sanare possimus. Ἀναγκάζειν ab argumento loci alienissimum est, et quid est ἀναγκάζειν τινί? Suspicor Polybium dixisse *illam accuratissimae doctrinae speciem*, quam Timaeus prae se ferret, multos in fraudem induxisse, *imposuisse* multis. Quamobrem suspicor genuinum esse ἠπάτηκε δ' αὖ τινὰς διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς ἀκριβολογίας. Ex caeteris nihil sani extundo. Quam vellem mihi ipsum Codicem versare et summo studio explorare omnia et rimari nunc liceret! Excutient postea alii nisi Chemycorum venena antiquae scripturae vestigia paulatim penitus deleverint.

Est etiam alia quaedam in Excerptorum Codice cautio. Duplex enim est mendorum genus, quibus nunc in illo libro ipsa Polybii manus passim vitiata circumfertur. Alia

enim Maio debentur, alia veteri Epitomatori. Satis constat apud omnes qui excerpta Polybii assidue triverunt quam parum doctus et acutus homo fuerit, quisquis fuit, qui Polybii locos ex integro opere minutatim in haec frustula dissecuit. Multa igitur vitia illi ipsi imputanda sunt cui haec excerpta debemus: sed sunt haec ferme leviora, qualia passim scribae dormitantes committere solent et circa unum aut alterum vocabulum haerentia, non ut sint omnia ἀδιανόητα ac mera verborum monstra, unde nihil sani expisceris. Epitomator, Constantino Porphyrogenito aequalis et pro captu illorum temporum non illitteratus, si in istiusmodi salebras incidisset, praetermisisset, credo, illa unde nihil quidquam, quod commode intelligeretur, extricari posset, quemadmodum is fecit qui Athenaei libros circa Eustathii tempora redegit in epitomen resectis omnibus quae non satis caperet caeterisque ad verbum fideliter descriptis. Accedit quod Codices, quibus Constantini Excerpta continentur, ipso saeculo X^mo^ scripti sunt et non iniuria videntur esse illi ipsi libri, quibus iussu suo confectis Constantinus ipse usus fuerit. Itaque non novi errores in novis apographis identidem, ita uti fit, veteribus accesserunt, sed qui errores non debentur ipsi Maio, omnes ab uno eodemque homine commissi sunt, qui ex bonae notae Codice Polybiano illos locos ordine describebat. Nobis autem perinde est utrum scripturae labes, quibus verborum Polybii intelligentia aut impeditur aut prorsus tollitur, Maio an veteri Epitomatori imputanda sit, modo eam sanare possimus. Interest autem inter utrumque mendorum genus hoc potissimum, ut vetusta menda sint potius leviora et ἐπιπολῆς, sed quae Maius male legendo aut infeliciter coniectando peperit, graviora sint multo et foediora et ulcera ὕπουλα. De utroque genere multa sunt quae sanari et in integrum restitui possint, si quis perite et prudenter admoverit manum.

Subiungam igitur nunc locos complusculos, ubi ex fumo dare lucem, id est ex antiquis aut novis describentium erroribus probam et genuinam Polybii scripturam elicere mihi contigisse suspicor.

Primum omnium locos quosdam meo arbitratu seligam: deinde reliqua omnia deinceps percurram. Sequar in omnibus

Heysium et Bekkerum, quorum uterque multos Maii errores, ille ex Codice et ex ingenio, hic suis et aliorum coniecturis feliciter sustulit.

Editur p. 32, 1 Heyse: ἄλλως μὲν γὰρ ὑπέλαβον δεῖν κτᾶσθαι τὰς ἀρχάς, ἄλλως δὲ τηρεῖν. οὐκ ἔμαθον δὲ διότι κάλλιστα φυλάττουσι τὰς ὑπεροχὰς οἱ μάλιστα διαμείναντες ἐπὶ τῶν αὐτῶν προαιρέσεων αἷς ἐξ ἀρχῆς κατεστήσαντο τὰς δυναστείας. Eodem modo haec scripta leguntur apud Polybium X. 36 Bekkeri. Mendosum est κατεστήσαντο. Polybius enim manifesto hoc dixit: „imperium optime retineri iisdem artibus quibus *partum* sit," non „quibus sit *constitutum*," quod plane est a Polybii sententia et argumento loci alienum. Opponuntur inter se in tali re φυλάττειν et κτᾶσθαι. Demosthenes Olynth. I. 23: πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι, et Olynth. II. 26: πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν, ubi κτᾶσθαι pro κτήσασθαι dedisse Oratorem existimo. Quid igitur Polybium scripsisse putemus? Res manifesta est: nempe κατεκτήσαντο, non κατεστήσαντο. Compositum κατακτᾶσθαι saepius legitur et apud alios antiquiores et apud ipsum Polybium. Duo ex Heysii libello exempla apponam. Pag. 82 (Polyb. XXVII. 1 b.) κατεκτήσαντο τὴν ἡγεμονίαν (οἱ Ῥωμαῖοι), et pag. 93 (Polyb. XXXIX. 1 b.) κατεκτήσαντο τὰς δυναστείας, id ipsum quod nostro loco reponendum est. Similiter de Lacedaemoniis legitur VI. 50: ὁρμήσαντες ἐπὶ τὸ κατακτᾶσθαι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν. Eodem modo dixit Polybius XVIII. 24 πρὸς βασιλείας κατάκτησιν, et IV. 77 πρὸς πραγμάτων κατάκτησιν. Quoniam K et IC saepissime confunduntur et in vetusto Codice vix oculis discerni potest utrum κτᾶσθαί (ΚΤΑCΘΑΙ) an ἵστασθαι (ΙCΤΑCΘΑΙ) scriptum sit, tenuissima tantum lineola κτήσασθαι et στήσασθαι distinguit, easque formas saepius inter se locum mutare videbis. Iterum idem vitium in Polybii libris inolevit IX. 29. ubi editur: ἐὰν ὑμεῖς τὴν τῶν Πελοποννησίων ἀρχὴν καταστήσησθε, sed quum appareat id dici de Spartanis, quos nolebat Antigonus *Peloponnesi imperio potiri* (non *ordinare* et *constituere Peloponnesi imperium*) nemo admonitus dubitabit tenuem lineolam addere et rescribere κατακτήσησθε.

Heyse edidit p. 30, 7: καὶ τότε μὲν ἀπέτρεψε τοὺς ἐντυγχάνοντας ταῦτ' εἰπών. Eadem Maius dederat nil suspicatus mali: sed ἀπέτρεψε sanum non est: itaque Bekkerus IX. 42 recepit Luchtii coniecturam ἀπετρίψατο τοὺς ἐντυγχάνοντας. Nollem factum, quia ἀποτρίβομαι in ea re locum nullum habet. Ἀποτρίβεσθαι *depellere a sese* saepe habet obiectum rei, αἰτίαν, διαβολὴν, φθόνον, κίνδυνον, πόλεμον, τὰς διαλύσεις, τὰς ἐφόδους τινός, τὰς ἐπιβολάς τινος, quae apud Polybium crebra sunt. Dicitur etiam de personis sed ita ut significet: *manibus* aut *manu aliquem a se* aut *a suo corpore depellere*, veluti *hostes* vim inferentes aut *supplices* genua amplexantes. Nihil horum in hunc locum cadit. Scipio Aeginetas secum de redemtione agentes non manu, sed verbis repulit. Qui iterum Codicem Vaticanum inspiciet quaerito an non ἀπέπεμψε in eo scriptum sit pro ἀπέτρεψε. Haec enim est vera lectio: ἀπέπεμψε τοὺς ἐντυγχάνοντας.

Mirer si veram Codicis lectionem expresserit Maius, quamquam nihil admonet Heyse p. 36, 30 (apud Bekkerum XII. 6 b.) in his: τῶν Ἀθηναίων — οὐκ ἐξεταζόντων τὸ γεγονὸς ὡς τὴν προαίρεσιν. Longa est Polybii disputatio Aristotelis et Timaei narrationes de Locrensium origine inter se componentis. Aristoteles servos fuisse memoriae prodiderat (credo ἐν τῇ τῶν Λοκρῶν πολιτείᾳ), qui per longam dominorum absentiam cum illorum uxoribus et filiabus consuevissent, et deinde ne poenas darent coloniam in Italiam deduxissent. Timaeus acriter in Aristotelem invehitur εἰπόντα τὴν ἀποικίαν αὐτῶν (τῶν Λοκρῶν) εἶναι δραπετῶν, μοιχῶν, ἀνδραποδιστῶν. Redarguens utcumque Aristotelis fidem hoc quoque argumento usus erat Timaeus τὸ τοὺς Ἀθηναίους πορθῆσαι τὴν χώραν αὐτῶν, nempe in bello Peloponnesio quum Siciliam peterent. Iure hoc deridens Polybius docet quum Locrenses ad Lacedaemoniorum amicitiam se applicuissent, mirum non esse hostili in eos animo fuisse Athenienses οὐκ ἐξετάζοντας τὸ γεγονὸς ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν. Sentisne quam absurdum sit τὸ γεγονός? Exemtae duae litterulae salutem loco afferent et claram lucem affundent. Polybius scripserat τὸ γένος, non τὸ γεγονός. Athenienses, inquit, *quo genere oriundi essent* Locrenses non curabant, sed *quas partes in bello sequerentur*. Cui Vaticani Co-

dicis inspiciendi erit copia dispiciat utrum γεγονός an γένος scriba dederit.

Contrario errore peccatum est in Codice palimpsesto, nisi Maii potius is error est, XII. 25 b. ubi τὸ γένος editur, sed a Polybio τὸ γεγονός manifesto scriptum fuit. Necessarium in historia esse Polybius admonet τὴν αἰτίαν πυνθάνεσθαι παρ' ἣν ἢ διέπεσεν ἢ κατωρθώθη τὸ πραχθὲν ἢ ῥηθέν· ἐπεὶ ψιλῶς λεγόμενον αὐτὸ τὸ γένος ψυχαγωγεῖ μέν, ὠφελεῖ δ' οὐδέν. Ecquis dubitat quin Polybius dederit αὐτὸ τὸ γεγονός?

Transeo ad alium locum, in quo nihil Maius peccasse videtur, sed Epitomatoris socordia factum esse ut Polybius nihil diceret, id est stulte absurdeque diceret. Demonstravit Polybius quam futilis esset et puerilis Timaeus in orationibus, quas principibus viris in Sicilia affinxit. XII. 25. o. „*Pauca proferemus*, inquit, *ex ipsius concionibus.*" Ubi lege βραχέα προοισόμεθα, non, ut editur, προσοισόμεθα. Deinde primum pauca profert ex oratione Hermocratis ad Siculorum legatos, quae supra quam credi possit frigida sunt et inficeta et insulsa. Sed aliquanto etiam stolidiora sunt quae Timoleontem ad milites dicentem inducit iamiam de summa rerum cum Carthaginiensibus dimicaturum. Ut hostium innumerabiles copias sui milites contemnant primum eos docet proverbium ἐρημότερα τῆς Λιβύης non *paucitatem* Afrorum sed *ignaviam* significare, in quo loco legendum est οὐκ ἐπὶ τὴν ἐρημίαν ἀναφέροντας τὸν λόγον ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἀνανδρίαν τῶν κατοικούντων pro vulgata lectione φέροντας. Tum duobus utitur argumentis et indiciis, unde illa Poenorum ignavia cognoscatur. Utrumque mirificum est et risum movet, sed alterum intelligi potest, alterum non potest. τίς ἂν φοβηθείη τοὺς ἄνδρας, inquit, οἵτινες τῆς φύσεως τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις δεδωκυίας ἴδιον παρὰ τὰ λοιπὰ τῶν ζῴων, λέγω δὲ τὰς χεῖρας, ταύτας παρ' ὅλον τὸν βίον ἐντὸς τῶν χιτώνων ἔχοντες ἀπράκτους περιφέρουσιν; O acutum hominem, qui talia excogitaverit! In his certe quid dicat intelligimus, sed vide an intelligas quae continuo sequuntur: τὸ δὲ μέγιστον οἳ καὶ ὑπὸ τοῖς χιτωνίσκοις, φησὶ, περιζώματα φοροῦσιν, ἵνα μηδ' ὅταν ἀποθάνωσιν ἐν ταῖς μάχαις φανεροὶ γένωνται τοῖς ὑπεναντίοις. In his Maius, quem Bekkerus sequitur, edidit περιζωμάτια φο-

ῥοῦσιν, Heyse pro περιζωμάτια, quod subineptum est, in Codice reperit περιζώματα, quod est unice verum. In caeteris nihil Heyse attulit novi. Satis tamen perspicuum est pro οἳ rescribendum esse ὅτι, nam quis nescit in talibus usitatam formam hanc esse τὸ δὲ μέγιϛον ὅτι κτἑ. Quid autem dicit Timoleon, vel potius Timaeus? Quod est illud maximum indicium unde Poenorum ἀνανδρία appareat? Περιζώματα φοροῦσιν ἵνα μὴ φανεροὶ γένωνται τοῖς ὑπεναντίοις. Sensu vacuum hoc est. Φανερὸς γίγνομαι per se nihil significat nisi participium aliquod aut diserte additum sit aut commode ex vicinis cogitatione suppleatur. Itaque quia praecedit ὅταν ἀποθάνωσιν ἐν ταῖς μάχαις, consequitur φανεροὶ γένωνται τοῖς ὑπεναντίοις sic esse explendum, φανεροὶ γένωνται (ἀποθανόντες). Sed hoc quidem non insulsum et puerile est, sed malesana delirantis oratio: περιζώματα φοροῦσιν ἵνα μὴ φανεροὶ γένωνται ἀποθανόντες. Res ipsa nobis exitum ex his difficultatibus ostendit. Quid Timaeus dixerit, quamquam inficetum est, potest ex reliquis verbis indagari et ex fuga retrahi in hunc modum, ἵνα μηδ' ὅταν ἀποθάνωσιν ἐν ταῖς μάχαις φανεροὶ γένωνται τοῖς ὑπεναντίοις (ἄνδρες ὄντες). Hoc vero est τῆς ἀνανδρίας argumentum Timaeo dignum, et simillimum illi, quod de manibus intra vestem cohibitis ante dixerat. Τὰ περιζώματα sunt *subligacula*, quibus pudenda tegebant, praesertim qui nudi certabant, unde dicitur γυμνὸς ἐν περιζώματι vel περίζωμα ἔχων vel περιεζωσμένος. Suidas: Περίζωμα: τὸ ὑπὸ (L. περὶ) τὰ αἰδοῖα σκέπασμα. "Γυμνῶν μαχομένων τῶν Ῥωμαίων ἐν τοῖς περιζώμασι." quae Polybii verba esse videntur. Sic Luperci apud Plutarchum in Romulo cap. 21 διαθέουσιν ἐν περιζώμασι γυμνοί. Nota est historia Orsippi cursoris, qui περιεζωσμένων ἐν τοῖς ἀγῶσι κατὰ δή τι παλαιὸν ἔθος τῶν ἀθλητῶν Ὀλύμπια ἐνίκα ϛάδιον δραμὼν γυμνός, teste Pausania I. 44, 1, qui addit: δοκῶ δέ οἱ καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ τὸ περίζωμα ἑκόντι περιρρυῆναι γνόντι ὡς ἀνδρὸς περιεζωσμένου δραμεῖν ῥᾷων ἐϛὶν ἀνὴρ γυμνός. Timaeus igitur Poenos dixit ὑπὸ τοῖς χιτωνίσκοις περιζώματα φορεῖν ἵνα μηδ' ὅταν ἀποθάνωσιν ἐν ταῖς μάχαις φανεροὶ γένωνται ἄνδρες ὄντες, scilicet σκεπάσματα περὶ τὰ αἰδοῖα ἔχοντες, *subligati*, ut Romani loquuntur. Antiquiores in eadem re διάζωμα dicebant et διεζῶσθαι, unde

arguitur Graeculorum emblema apud Thucydidem I. 6: τὸ δὲ πάλαι καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι διαζώματα ἔχοντες [περὶ τὰ αἰδοῖα] οἱ ἀθληταὶ ἠγωνίζοντο καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαυνται, ubi unice verum est πέπαυνται, nempe οἱ ἀθληταὶ τοῦτο ποιοῦντες. Graeculus male sedulus adscripsit περὶ τὰ αἰδοῖα, quod tam inepte additur ac si quis ad διάδημα ἔχων addere vellet περὶ τὴν κεφαλήν, vel ad ὑποδήματα ἔχων inserere περὶ τοὺς πόδας. Post pauca apud Thucydidem emendate scriptum est καὶ διεζωσμένοι τοῦτο δρῶσιν, id est διαζώματα ἔχοντες.

Non credo Maium ipsam Codicis lectionem enotasse quamquam nihil admonet Heyse p. 24, 19 (apud Bekkerum VI. 1. a) in his: οἱ κατ' ἰδίαν ὑπὲρ τῶν φαύλων ἢ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν ποιούμενοι τὰς διαλήψεις ἐπειδὰν ἀληθῶς προθῶνται δοκιμάζειν οὐκ ἐκ τῆς ἀπεριστάτου ῥᾳστώνης κατὰ τὸν βίον ποιοῦνται τὰς ἐπισκέψεις ἀλλ' ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἀτυχίαις περιπετειῶν. Sententia expedita et plana est, sed haereo in ἀπεριστάτου ῥᾳστώνης. Nemo nescit quid sit περίστατον ποιεῖν aut γίγνεσθαι et res ipsa ex nomine plane intelligitur. Περίστατον appellant eum *quem undique hominum turba circumstat, qui magna hominum corona cingitur.* Ἀπερίστατον igitur est id quod nulla circumstantium corona cingitur, quod mirificum est *quietis* et *otii* epitheton. Otium enim haud raro pauci homines, interdum vel unus non minus turbat quam magna hominum frequentia, qui taciti circumstant. Polybius autem non ἀπεριστάτου ῥᾳστώνης dixerat, sed id quod et alii sequiores et ipse crebro in tali re usurpat ἀπερισπάστου. Περισπᾶν enim est *negotiis* et *curis distrahere* et *otium* alicuius *turbare*, et opponuntur adeo inter se περισπᾶσθαι et σχολάζειν. Otium nullis negotiis, nullis molestiis turbatum appellatur ἡσυχία, ῥᾳστώνη ἀπερίσπαστος. Exempla passim sunt obvia. Indicabo unum apud Heyse p. 21, 2 (Polyb. IV. 32), ὅτε δ' εὔσχολοι καὶ ἀπερίσπαστοι Λακεδαιμόνιοι γενηθέντες ἐτράπησαν πρὸς τὸ βλάπτειν αὐτούς. Verbum ipsum περισπᾶν et περισπᾶσθαι frequenter apud omnes reperitur. Ridemus Hesychium qui serio annotavit: Περισιγᾶν: ἀφέλκειν τοῦ προκειμένου, idque inter Περίσημον et Περισκαίρουσι medium collocavit neque vidit ΠΕΡΙϹΠΑΝ (περισπᾶν) verum esse. Ubi mihi semel hoc dederis ἀπερισπάστου

ῥᾳςώνης Polybium scripsisse, non multum ambiges quin idem error eodem modo eximendus sit ex altero Polybii loco VI. 44 ἐν ταῖς ἀπεριςάτοις ῥᾳςώναις εἰκῇ πως καὶ ἀλόγως ἐνίοτε σφάλλεται. ubi iterum ἀπερισπάςοις censeo esse reponendum. Αἱ περιςάσεις enim saepe apud Polybium et reliquos sequiores significat οἱ καιροί, *tempora*, (quemadmodum qui Latine balbutiebant *circumstantias* appellare solent quae Romani *tempora*); saepe etiam αἱ περιςάσεις in malam partem sumuntur pro τὰ παρόντα δεινά, ὁ παρὼν κίνδυνος, sed quis credat ex eo usu manasse ut ἀπερίςατος pro ἀσφαλής vel ἀκίνδυνος diceretur?

Ioculare vitium commissum est aut a scriba aut ab Editoribus apud Polyb. XXXII. 12. a (apud Heyse p. 80, 18): ὅταν γὰρ μόλις τὸ ὅλον ἄξιον ἐπιςάσεως φαίνηται τοῖς ἀκούουσιν, ἤπου γε τοῖς κατὰ μέρος ἐκ διαςήματος λεγομένοις συμπράξει τις τῶν ἀφιλομαθούντων. Nihil prorsus est in historia rerum gestarum quod curent οἱ ἀφιλομαθοῦντες, si omnino Graecum vocabulum hoc est. Resecta prima litterula scribendum est οἱ φιλομαθοῦντες, quo nomine solet Polybius *lectores* suos appellare, ut apud Heyse p. 33, 12: αἱ δὲ πρόσθεν διαλήψεις τῶν ἐπιβαλλομένων ἐξεταζόμεναι δεόντως ὠφελοῦσι τοὺς φιλομαθοῦντας, et pag. 63, 21, ἐγὼ δέ φημι κυριώτατον μὲν εἶναι καὶ τοῖς συγγράφουσι καὶ τοῖς φ ι λ ο μ α θ ο ῦ σ ι τὸ γινώσκειν τὰς αἰτίας ἐξ ὧν ἕκαςα γεννᾶται καὶ φύεται τῶν πραγμάτων, ubi συγγράφειν et φιλομαθεῖν ita inter se opponuntur, ut φιλομαθεῖν plane idem sit atque ἀναγιγνώσκειν. Hinc emendaverim apud Heyse p. 24, 30 (Polyb. VI. 59. 4. a) ὅτι τὸ ψυχαγωγοῦν ἅμα καὶ τὴν ὠφέλειαν ἐπιφέρον τοῖς φ ι λ ο μ α θ ο ῦ σ ι τοῦτ' ἐςιν, pro τοῖς φιλομαθέσι. Video nunc Bekkerum iam recte restituisse τις τῶν φ ι λ ο μ α θ ο ύ ν τ ω ν, sed quod praecedit συμπράξει sine suspicione retinuit. Quid autem sibi vult συμπράττειν in tali re? Quomodo quis eorum, qui Polybii libros aut olim legebant aut nunc legunt, potest rebus ab illo narratis συμπράττειν? Saepe vidi apud Polybium πρᾶξις, τάξις et ἕξις inter se permutari, unde mihi subnata suspicio est Polybium dedisse: ἤπου γε τοῖς κατὰ μέρος — π ρ ο σ έ ξ ε ι τις τῶν φιλομαθούντων. Idem est προσέχειν et ἐφιςάναι, quorum utroque passim Polybius utitur de iis, qui alicui rei

dant operam, quique aliquid sedulo ac diligenter cognoscunt, et *οὐ προσέχειν* et *οὐδὲν προσέχειν* dicuntur qui aliquid *nil curant* et *contemnunt*, ut apud Menandrum est:

ἔθυον οὐ προσέχουσιν οὐδέν μοι θεοῖς.

et in ithyphallico Atheniensium carmine apud Athenaeum p. 253 E:

ἢ οὐκ εἰσὶν ἢ προσέχουσιν ἡμῖν οὐδὲ ἕν.

In utroque verbo *τὸν νοῦν, τὴν διάνοιαν, τὴν γνώμην* omitti solet nec nisi rarissime adiicitur ut in *ἐπιστήσας τὴν διάνοιαν* et in lepido Eupolidis loco:

Ἄνδρες ἑταῖροι, δεῦρο δὴ τὴν γνώμην προσίσχετε,
εἰ δυνατὸν καὶ μή τι μεῖζον πράττουσα τυγχάνει.

Polybius igitur qui paulo ante dixerat *ὅταν μόλις τὸ ὅλον ἄξιον ἐπιστάσεως φαίνηται*, eodem sensu alio verbo usus subiecit *ἥπου γε τοῖς κατὰ μέρος προσέξει τις.*

Polybius XIII. 5. (apud Heyse p. 54, 13) multis verbis quantam vim habeat veritas ita demonstrat: *πάντων γοῦν αὐτὴν (τὴν ἀλήθειαν) καταγωνιζομένων, ἐνίοτε δὲ καὶ πασῶν τῶν πιθανοτήτων μετὰ τοῦ ψεύδους ταττομένων οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτὴ δι' αὐτῆς εἰς τὰς ψυχὰς εἰσδύεται τῶν ἀνθρώπων, καὶ ποτὲ μὲν παραχρῆμα δείκνυσι τὴν αὐτῆς δύναμιν, ποτὲ δὲ καὶ πολὺν χρόνον ἐπισκοτισθεῖσα τέλος αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἐπικρατεῖ καὶ καταγωνίζεται τὸ ψεῦδος.* Exserat igitur nunc quoque vim suam veritas in redarguendo vetere scripturae errore, quo hic locus olim infectus est. Graeci dicebant *ἐπισκοτεῖν*, non *ἐπισκοτίζειν*, sed quoniam H et IC sexcenties in libris vetustioribus temere permiscebantur, factum est ut *ἐπισκοτισθεῖσα, ἐπεσκοτισμένος* et similia in genuinae formae locum subreperent. Verbum *ἐπισκοτεῖν* et passivum *ἐπισκοτεῖσθαι* Polybio fuit in deliciis. Multa Schweighauserus exempla collegit, quibus multa addi possunt. Apud Heyse pag. 41, 27 (XII. 25 b.) legitur: *τὸ τὴν ἀληθινὴν προσφερόμενον ἕξιν ἐν ἑκάστοις τῶν ἐπιτηδευμάτων οὐ μόνον ὑπάρχει σπάνιον ἀλλὰ καὶ πολλάκις ὑπὸ τῆς στωμυλίας καὶ τόλμης ἐπισκοτεῖται διὰ τὴν τῶν πολλῶν ἀκρισίαν.* De Timaeo dicit XII. 7: *ὑπὸ τῆς φιλονικίας ἐπισκοτούμενος — πάντων ἐπιλανθάνεται*, et de eodem XII. 15: *ὁ δὲ πᾶς ἐσκοτισμένος ὑπὸ τῆς ἰδίας πικρίας*, sic enim de Valesii coniectura edidit Bekkerus, sed pessime: neque enim

πᾶς pro ὅλος dici potest neque σκοτίζειν recte habet. Quod in Codice est ὁ δὲ π α ῖ σ ἐσκοτισμένοσ duplici vitio laborat, quorum alterum acute sustulit Reiske emendans, ὁ δ' ἐπεσκοτισμένος, sed tu perficies emendationem scribendo, ὁ δ' ἐ π ε σ κ ο τ η μ έ ν ο ς. Non minus frequenter quam AI et Є confunduntur in libris H et IC. Reponendum igitur est ἐπισκοτηθεῖσα, quemadmodum in eadem re recte et emendate legitur III. 31. ἐν πολλοῖς ἐ π ι σ κ ο τ ε ῖ σ θ α ι τὴν ἀλήθειαν, et eximio loco IX. 37: λελήθασιν αὑτοῖς (L. αὑτοὺς) ἐπισπασάμενοι τηλικοῦτο νέφος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας (Romanos dicit), ὃ κατὰ μὲν τὸ παρὸν ἴσως πρώτοις ἐ π ι σ κ ο τ ή σ ε ι Μακεδόσι, κατὰ δὲ τὸ συνεχὲς πᾶσιν ἔϛαι τοῖς Ἕλλησι μεγάλων κακῶν αἴτιον. Vide quae de verbo ἐπισκοτεῖν annotarunt Wesseling. ad Diod. Sic. I. 76, et Schaefer. ad Dionys. Halic. *de Comp. Verb.* p. 148.

Polybius librum XI orditur his verbis: Ἴσως δέ τινες ἐπιζητοῦσι (recte Geelius ἐπιζητήσουσι) πῶς ἡμεῖς οὐ π ρ ο γ ρ α φ ὰ ς ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ, καθάπερ οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ π ρ ο ε κ θ έ σ ε ι ς καθ' ἑκάϛην Ὀλυμπιάδα πεποιήκαμεν τῶν πράξεων. Expunge importunam copulam quae sententiam perturbat, οὐ π ρ ο γ ρ α φ ὰ ς ἀλλὰ [καὶ] π ρ ο ε κ θ έ σ ε ι ς — πεποιήκαμεν. Si καί retinebis Polybius dixisse videbitur se *et* προγραφάς *et* προεκθέσεις dedisse, quod falsum est et ineptum. Προγραφαί sunt librorum *summaria*, qualia librorum Livii supersunt. Scribit Polybius in sqq. se primorum librorum προγραφάς scripsisse, quoniam illis προεκθέσεις minus conveniebant. Sed audi ipsum: τῆς γὰρ π ρ ο ε κ θ έ σ ε ω ς οὐ μόνον ἰσοδυναμούσης τῇ π ρ ο γ ρ α φ ῇ ἀλλὰ καὶ πλεῖόν τι δυναμένης ἅμα δὲ καὶ χώραν ἐχούσης ἀσφαλεϛέραν διὰ τὸ συμπεπλέχθαι τῇ πραγματείᾳ τούτῳ μᾶλλον ἐδοκιμάσαμεν χρῆσθαι τῷ μέρει παρ' ὅλην τὴν σύνταξιν πλὴν ἓξ τῶν πρώτων βιβλίων. ἐν ἐκείνοις (adde γὰρ) προγραφὰς ἐποιησάμεθα διὰ τὸ μὴ λίαν ἐναρμόζειν ἐν αὐταῖς τὸ τῶν προεκθέσεων γένος. In his pro πλὴν ἓξ Maius dederat πλὴν ἑ. Heyse ambigit utrum ϛ an ζ sit in Codice scriptum, „*quamquam de ipso numero suspicor librarium erravisse,*" inquit. Idem ego suspicor et Polybium existimo scripsisse πλὴν ἱ (δέκα) τῶν πρώτων βιβλίων. Decem libris *summaria* addiderat, caeteris προεκθέσεις intexuit, itaque de ea re in libri XI prooemio admonuit. Ipsae Polybianae προγραφαί sine vestigio perierunt. Quam

facile fieri soleret ut summaria *libris praefixa* negligerentur et perirent, ipse paulo ante dixit: θεωρῶν δὲ διὰ πολλὰς αἰτίας καὶ τὰς τυχούσας ὀλιγωρούμενον καὶ φθειρόμενον τὸ τῶν προγραφῶν γένος, *propterea*, inquit, προεκθέσεις *ipsis libris intexere coepi: quae habent tutiorem sedem*: χώραν ἔχουσιν ἀσφαλεστέραν, inquit, διὰ τὸ συμπεπλέχθαι τῇ πραγματείᾳ. Praeterea docet Polybius antiquiores historicos libris suis προγραφὰς sive *summaria* praemisisse, quod absque illo fuisset nemo umquam scivisset. Admoneo haec Livii causa potissimum, qui quum idem quod Polybius fecisset, factum est ut illae quidem Livianae προγραφαί aetatem ferrent sed alii cuivis potius quam ipsi Livio auctori tribuerentur. Videbatur, credo, ab ipsa historici persona et more alienum singulorum librorum *summaria* conficere. Veteres aliter sentiebant. Audi Polybium: ἐγὼ δὲ κρίνω χρήσιμον εἶναι τὸ τῶν προγραφῶν γένος. καὶ γὰρ εἰς ἐπίστασιν ἄγει τοὺς ἀναγινώσκειν θέλοντας καὶ συνεκκαλεῖται καὶ παρορμᾷ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας. πρὸς δὲ τούτοις πᾶν τὸ ζητούμενον ἑτοίμως ἔνεστιν εὑρεῖν διὰ τούτου (melius rescribes διὰ τ ο ύ τ ω ν). In Liviano ingenti opere certe non minorem utilitatem afferebant quam in Polybii libris. Itaque Livius ipse lectoribus suis eandem praebuit facultatem et commoditatem, quam et alii multi antiquiores et Polybius olim suis parasset. Nihil in summariis Livianis inesse quod ab ipso Livio sic scribi non potuerit, omnes, credo, mihi concedent, et nisi haec idoneis argumentis infringentur posthac censeo ea quae nescio quis e Livio excerpsisse putabatur *ab ipso Livio scripta esse* pro certo habeamus.

Polybius non scripsit quod est XI. 24. a (apud Heyse p. 33, 19) τὸν μὲν γὰρ πρὸ τ ο ύ τ ο υ χρόνον, sed προτοῦ, ut passim alibi, et paulo ante XI. 7 (p. 32, 32) κακῶς μὲν π ρ ο τ ο ῦ κακῶς δὲ τότε. Frequens in libris is error est et saepius alibi corrigendus. Duo exempla addam. Perperam editur XV. 7. πάντα τὰ π ρ ὸ τ ο ύ τ ο υ σεμνὰ καὶ καλὰ — ἀναιρήσεις, et XV. 16 τὸν π ρ ὸ τ ο ύ τ ο υ χρόνον ἀήττητος ὤν. Utrobique προτοῦ reponendum est. Eodem remedio utendum XI. 2. κατῄσχυναν δὲ τὰς πρὸ τούτου πράξεις, et aliis locis.

Notandus est Polybii locus XII. 4. ubi in Ephori Codicibus scripturam vitiosam redarguit ex librarii socordia natam deque

ea re ita scribit ut nota et usitata et nil admirationis habente. Titubavit aliquid in his Heyse p. 34, 20 quum ederet, φάσκων λέγειν αὐτὸν ὅτι Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος παρελάμβανε τὴν ἀρχὴν ἐτῶν εἴκοσι τριῶν ὑπάρχων, δυναςεῦσαι δὲ τετταράκοντα καὶ δύο, μεταλλάξαι δὲ τὸν βίον προσλαβόντα τοῖς ἑξήκοντα τρία. In Codice est προσλαβών, quod mutatum non oportuit, namque δυναςεύσαι et μεταλλάξαι non sunt infinitivi, sed *optativi* modi. His igitur addit Polybius: τοῦτο γὰρ οὐδεὶς ἂν εἴποι δήπου τοῦ συγγραφέως εἶναι τὸ διάπτωμα, τοῦ δὲ γραφέως ὁμολογουμένως, ubi quum Heyse ex Codice afferat οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν δήπου facile intelligimus εἴπειεν verum esse, qua forma cum caeteris scriptoribus sequioris aevi crebro Polybius utitur.

Quum scriptura in Ephori Codicibus manifesto mendosa fuerit, videamus an Ephori manus restitui possit. Timaeus in suo libro reperit et derisit hanc lectionem: Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος παρελάμβανε τὴν ἀρχὴν ἐτῶν εἴκοσι τριῶν ὑπάρχων, ἐδυνάςευσε δὲ τετταράκοντα καὶ δύο, μετήλλαξε δὲ τὸν βίον προσλαβὼν τοῖς ἑξήκοντα τρία. Ephorus nescire non potuit neque quo anno aetatis Dionysius rerum potitus sit neque per quot annos imperium retinuerit. De utraque re etiamnunc constat inter omnes. Luculentum testimonium dicet Cicero, qui sine controversia Philistum auctorem secutus est, in Tusc. Quaestt. V. 20: *Duodequadraginta annos tyrannus Syracusanorum fuit Dionysius, quum quinque et viginti annos natus dominatum occupavisset.* Conspirant fideliter cum Cicerone caeteri, ut demonstravit Clintonus in Fast. Hellen. ad annum 406 a. Chr. Itaque Ephorus pro εἴκοσι τριῶν ὑπάρχων dederat εἴκοσι πέντε ὑπάρχων, sed iam vivo Timaeo numerorum notae ΚΓ et ΚΕ confusae in libris fuerunt. Deinde pro ἐδυνάςευσε δὲ τετταράκοντα καὶ δύο perspicuum est eum non aliter quam sic scribere potuisse τετταράκοντα δυοῖν δέοντα, nempe *duodequadraginta* pro *duo et quadraginta* sine ulla controversia dederat. Ephorus enim ignorare non potuit quot annos Dionysius Syracusanorum tyrannus fuerit, quod sciebant omnes. Eodem modo scribit Helladius apud Photium a Clintono laudatus (Διονύσιος ὁ πρεσβύτερος) τῆς Σικελίας ἄρξας ἔτη τεσσαράκοντα δυοῖν ἀποδέοντα. Reliqua nunc rec-

tissime se habent: μετήλλαξε δὲ τὸν βίον προσλαβὼν τοῖς ἑξήκοντα τρία. Diem obiit ἐπ' ἄρχοντος Ναυσιγένους ($\frac{368}{367}$ a. Chr.) δυναςεύσας ἔτη τριάκοντα και ὀκτώ, teste Diodoro Siculo XV. 73. et rerum potitus est ἐπὶ Καλλίου ($\frac{406}{405}$ a. Chr.), eodem anno, quo Euripides fato functus est, ἅμα τῆς τύχης, ὡς Τίμαιος ἔφη, τὸν μιμητὴν ἐξαγούσης τῶν τραγικῶν παθῶν καὶ τὸν ἀγωνιςὴν ἐπεισαγούσης, ut est apud Plutarchum in Symposiacis VIII. 1.

Tralaticium mendum in Codice est p. 35, 9, διὰ τὸ τὴν Τροίαν ἀπὸ ἵππου δοκεῖν ἑαλωκέναι. Sitne ἀπό an ὑπό scribendum ex libris constitui non potest, quia stolidi scribae perpetuo has praepositiones inter se permiscent. Legendum est ὑφ' ἵππου. Elisiones enim suo arbitratu Graeculi explere solent, ut saepe notavimus.

Timaeus multum indignante Polybio ridiculam fabulam receperat in historiam, (τὸν 'Αλφειὸν) δύντα κατὰ γῆς τετρακισχιλίους ςαδίους καὶ ὑπὸ τὸ Σικελικὸν ἐνεχθέντα πέλαγος ἀναδύειν ἐν ταῖς Συρακούσαις pag. 35, 32. Barbarum est ἀναδύειν. Graeci dicebant δύομαι, εἰσδύομαι, ἐκδύομαι, ἀναδύομαι, διαδύομαι, καταδύομαι, ὑποδύομαι aliaque, et in — δύω exeunt pauca quaedam *transitiva* ἐνδύω, ἀποδύω, ἐκδύω de *vestimentis*, quibus quem *induimus* vel *exuimus*, et καταδύω de *navibus*, quas in proelio *deprimebant*. 'Αναδύω autem nihil est nisi vitiosa et barbara forma. Quid igitur faciemus? Inserta una litterula scribendum ἀναδύνειν. Iones enim δύνω dicebant pro δύομαι, ἐνδύνω pro ἐνδύομαι, ἐκδύνω pro ἐκδύομαι et sic ἀναδύνω pro ἀναδύομαι. Sequiores omnes et in his Polybius formas Ionicas et Atticas promiscue usurpare coeperunt, et Polybius ἀναδύνειν dixit quemadmodum V. 47, dixerat: βαπτιζόμενοι καὶ καταδύνοντες ἐν τοῖς τέλμασιν ἄχρηςοι ἦσαν. Sic in Batrachomyom. vs. 89 legitur:

πολλάκι μὲν κατέδυνεν ἐφ' ὕδατι, πολλάκι δ' αὖτε
λακτίζων ἀνέδυνεν.

ubi ἐφ' ὕδατι mendosum est, quemadmodum et supra vs. 61:

σκιρτῆσαι κατὰ γῆν καὶ ἐφ' ὕδατι σῶμα καλύψαι.

utrobique repone ἐν ὕδατι. Ludicri carminis auctor dixit κατέδυνεν ἐν ὕδατι, ut Polybius καταδύνοντες ἐν τοῖς τέλμασιν.

Duplex mendum obsidet verba Polybii XII. 6. b. (p. 37, 13 Heys.): *οἱ Λοκροὶ μήτε ταῖς ἀραῖς ὄντες ἔνοχοι μήτε τοῖς ὅρκοις οἷς ὤμοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι — τῆς μὲν κατὰ τὸ κοινὸν ἐξαποστολῆς εὐκόλως οὐ μετέσχον, κατὰ δὲ μέρος τὰς ἐπανόδους ποιούμενοι καὶ σπανίως ἔδοσαν ἀναστροφὴν ταῖς γυναιξὶ πρὸς οἰκέτας γενέσθαι συνήθειαν ἢ πρὸς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἄνδρας.* Quid sibi vult *εὐκόλως* in tali re? Qua tandem animi *lenitate* et *facilitate* Locrenses uti tum potuerunt, et quid omnino ea res ad Locrenses attinebat, si Lacedaemonii *ἐξαπέστελλον τοὺς ἀκμάζοντας εἰς τὴν πατρίδα τεκνοποιΐας χάριν*, ut paulo ante scripsit Polybius, qui diserte addidit, *οὔτε γὰρ κωλύειν τοὺς Λοκροὺς ἔμελλον (οἱ Λακεδαιμόνιοι) αὐτοὶ τὸ ὅμοιον ποιοῦντες, (ἄτοπον γάρ), οὔτε μὴν κελευόντων αὐτῶν οἱ Λοκροὶ πάντως ποιήσειν ἐκείνοις τὸ παραπλήσιον.* Quid sit pro *εὐκόλως* reponendum non difficulter ex Polybii disputatione colligitur. Polybius ultro fatetur nihil *certi* in ea re definiri posse et se *probabilia sequi*, quemadmodum appareat Aristotelem quoque et Timaeum *κατὰ τὸν εἰκότα λόγον πεποιῆσθαι τὴν ἐπιχείρησιν.* Ecce emicat Polybii manus: *τῆς μὲν κατὰ τὸ κοινὸν ἐξαποστολῆς εἰκότως οὐ μετέσχον*, id est *ὡς εἰκός*, *κατὰ τὸν εἰκότα λόγον*. *Probabile esse* scribit, quum Laecedaemonii iuventutem liberûm quaesendûm causa domum remitterent, Locrenses non fecisse idem, sed per vices singulos et raro suas repetiisse uxores. Reliqua quoque pars loci laborat. Excidit enim comparativus unde pendeat *ἢ πρὸς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἄνδρας*, et *ἔδοσαν ἀναστροφὴν* — *συνήθειαν* non sunt inter se apta. Possis *συνήθειαν* in *συνηθεστέραν* refingere, idque Bekkerum voluisse suspicor, qui operarum errore *συνηθεστέρας?* apposuit. Sed sic nondum persanatus locus est, quia *ἔδοσαν ἀναστροφὴν γενέσθαι* pro *ἐποίησαν* vel *παρεσκεύασαν* non est Graeca oratio. Quaerant alii.

Dixerat Polybius se *probabilia tantum* sequi, quoniam *certi* nihil in ea re constitui poterat. Sine sensu nunc apud eum editur XII. 7: *ἀληθὲς μέντοι γε καὶ καθάπαξ διαστεῖλαι περί τινος οὐδὲν ἔστιν ἐν τούτοις.* Cur tandem quod probabile est in talibus et veri speciem habet *verum esse* non potest? Pro *ἀληθὲς* — *οὐδέν* loci sententia clamat *σαφὲς* — *οὐδέν* reponi oportere.

Timaei maledicentiam castigans Polybius XII. 12 b. huiusmodi quid dixerat: „ius esse scriptoribus in libris suis stultorum ineptias et absurda commenta et deliramenta quamvis libere reprehendere: sed qui ipsi sese ridicule et turpiter in talibus dedissent praeclare secum actum esse existimare oportere, si ipsi talem reprehensionem effugissent, nedum ultro alios maledictis insectari, quod Timaeus fecit." Huius sententiae prima pars periit et infeliciter admodum suppleta ab Heysio est in hunc modum: [ὅτι μὲν δεῖ τὴν φλυαρίαν] κατηγορεῖν καὶ διασύρειν τῶν ὀνειρωττόντων καὶ δαιμονώντων ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. Pro διασύρειν ex Codice affertur θείας εὑρεῖν, quod temere et inconsulto nescio quis in διασύρειν refinxit. Non est Graecum τὴν φλυαρίαν κατηγορεῖν τῶν ὀνειρωττόντων, sed sine articulo φλυαρίαν κατηγορεῖν τινος, quod est aliquem *stultum stolidumque esse dicere*, quemadmodum φλυαρίαν τινὸς καταγιγνώσκειν est aliquem *pro stulto stolidoque habere*, quo sensu utriusque verbi usus apud omnes frequens est admodum. Itaque coniungi non possunt τὴν φλυαρίαν τῶν ὀνειρωττόντων κατηγορεῖν καὶ διασύρειν, sed manifestum est alia omnia a Polybio scripta fuisse, quorum sententia quodammodo ἐκ τῶν συμφραζομένων colligi poterit, sed ipsa verba quis praestabit? Cuiusmodi autem ineptias et quae deliramenta Polybium in Callisthene et Timaeo exagitare putemus? Apparet, ut opinor, ex verbis τῶν ὀνειρωττόντων καὶ δαιμονώντων eum anilem superstitionem stolidamque credulitatem notare, ut solet Polybius bellum gerere cum omnibus, qui *prodigia* et *ostenta* et *monstra* et *portenta* in historias suas inepti reciperent. Eximius in eam rem Polybii locus est XVI. 12. ubi commemorato absurdo prodigio: τὸ τῆς Κινδυάδος 'Αρτέμιδος ἄγαλμα καίπερ ὂν ὑπαίθριον οὔτε νείφεται (scribe νίφεται) τὸ παράπαν οὔτε βρέχεται, ita pergit: ἐγὼ δὲ πρὸς τὰς τοιαύτας ἀποφάσεις τῶν ἱςοριογράφων οὐκ οἶδ' ὅπως παρ' ὅλην τὴν πραγματείαν ἐναντιούμενος καὶ δυσανασχετῶν διατελῶ. δοκεῖ γάρ μοι τὰ τοιαῦτα παντάπασι παιδικῆς εἶναι τῆς ὅσα μὴ μόνον τῆς τῶν εὐλόγων ἐκτὸς πίπτει θεωρίας ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ δυνατοῦ, sed sapiens Polybii sententia mendosa et mutila est. Quod homines docti suspicati sunt excidisse ἀπειρίας vel τερατείας, nemo probabit. Equidem εὐηθείας intercidisse arbi-

tror, ut sit legendum *παντάπασι παιδικῆς εἶναι εὐηθείας ὅσα μὴ μόνον κτέ.* Non satis sibi constat Polybius ubi continuo addit: *ὅσα μὲν οὖν συντείνει πρὸς τὸ διασώζειν τὴν τοῦ πλήθους εὐσέβειαν πρὸς τὸ θεῖον δοτέον ἐστὶ συγγνώμην ἐνίοις τῶν συγγραφέων τερατευομένοις καὶ λογοποιοῦσι περὶ τὰ τοιαῦτα, τὸ δ' ὑπεραῖρον οὐ συγχωρητέον,* quasi vero in his *τὸ ὑπεραῖρον* constitui ac definiri possit. Videtur hoc temperamentum Romanorum causa addidisse, de quibus dixerat VI. 56. *καί μοι δοκεῖ τὸ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὀνειδιζόμενον τοῦτο συνέχειν τὰ τῶν Ῥωμαίων πράγματα, λέγω δὲ τὴν δεισιδαιμονίαν.* De Timaei superstitione diserte Polybius scribit XII. 24 *ἐνυπνίων καὶ τεράτων καὶ μύθων ἀπιθάνων καὶ συλλήβδην δεισιδαιμονίας ἀγεννοῦς καὶ τερατείας γυναικώδους ἐστὶ πλήρης* (*ὁ Τίμαιος*). Callisthenem quoque superstitiosum fuisse perspicue intelligimus ex iis quae continuo sequuntur: *ἐκεῖνος γὰρ* (Timaeus) *κόλακα μὲν εἶναί φησι τὸν Καλλισθένην τοιαῦτα γράφοντα καὶ πλεῖστον ἀπέχειν φιλοσοφίας κόραξί τε προσέχοντα καὶ κορυβαντιώσαις γυναιξίν,* sed quae causa est cur qui *superstitiosus* sit *adulator* fuisse arguatur? Vitiosum esse arbitror *κόλακα* et Polybium ita scripsisse *β λ ᾶ κ α μὲν εἶναί φησι τὸν Καλλισθένην,* id est *εὐήθη καὶ ἠλίθιον.* Hoc demum cum caeteris optime quadrat. Timaeus *βλᾶκα* fuisse criminatur Callisthenem, quum ipse sit admodum superstitiosus. Hoc ipsum quum dixisset Polybius manus ipsius a librariis est depravata aut a Maio male lecta, qui haec edidit: *ὅσοι γε μὴν αὐτοὶ πολλὴν τῆς τοιαύτης ἐ μ π ε π ο ί η ν τ α ι φλυαρίας τοὺς τοιούτους ἀγαπᾶν ἂν δέοι μὴ τυγχάνοντας κατηγορίας μηδέ τι καὶ τῶν ἄλλων αὐτοὺς καταστρέχειν, ὃ συμβέβηκε περὶ Τίμαιον.* Quid dicat Polybius manifestum est: manifestum est etiam eum non dixisse *ἐμπεποίηνται.* Lenissima correctione emendandum esse arbitror *πολλὴν τῆς τοιαύτης ἐ μ π ε φ ό ρ η ν τ α ι φλυαρίας,* quoniam verbo *ἐμφορεῖσθαι* non est aliud verbum rei accommodatius. *Ἐμφορεῖσθαι* enim, quod proprie significat *multo cibo* aut *potu replere sese* et *ingurgitare,* saepe figurate ponitur de eo qui aliqua re intemperanter et immodice abutitur et in ea re veluti helluatur. Exempla verbi *ἐμφορεῖσθαι* utroque sensu passim obvia sunt apud scriptores sequiores omnes. Quemadmodum temulentus homo dicitur

πολὺν τοῦ ἀκράτου ἐμπεφορημένος, sic superstitiosus historicus Timaeus πολλὴν τῆς τοιαύτης φλυαρίας ἐμπεφορῆσθαι a Polybio dictus est.

Superest in eodem loco aliud mendum: audimus Polybium ita dicentem: „qui ipsi anili superstitione laborant eos praeclare secum actum esse existimare oportet, si ipsi reprehensionem effugiunt, *nedum* ipsos ultro alios insectari." sed ultimum hoc quamquam est prorsus necessarium et ex tota sententiae conformatione sponte consequitur, in Graecis non inest, μηδέ τι καὶ τῶν ἄλλων αὐτοὺς κατατρέχειν. Dubitat Heyse utrum μηδ' ἔτι καί an μηδέ τι καί sit verius. Neutrum verum est, sed μή τι γε τῶν ἄλλων αὐτοὺς κατατρέχειν, nam sic Graece dici pro *nedum* notius est quam ut exemplis quisquam egeat.

Nolo premere suspicionem, quae mihi subnata est in verbis proximis: τὸν δὲ φιλόσοφον αἰγίδα καὶ κεραυνὸν περιθέντα θνητῇ φύσει δικαίως αὐτὸν ὑπὸ τοῦ δαιμονίου τετευχέναι τούτων ὧν ἔτυχεν. Nihil esset in his verbis quod legentem impediret aut offenderet, nisi proxime praecederent haec: δικαίως αὐτὸν ὑπ' Ἀλεξάνδρου τετευχέναι τιμωρίας διεφθαρκότα τὴν ἐκείνου ψυχὴν καθόσον οἷός τ' ἦν. Unus et idem Timaei locus est, quem bis Polybius descripsit, sed sic ut prius Timaeum dicentem inducat Callisthenem *Alexandro* quem corruperat dedisse poenas, deinde eum *divinitus* poenas luisse. Possunt haec in concordiam redigi si unum vocabulum addideris. Callisthenes Alexandro αἰγίδα καὶ κεραυνὸν περιέθηκεν, id est uno verbo ἀπεθέωσεν Alexandrum. Hoc ipso verbo in re eadem utitur Polybius XII. 23. ἐκεῖνος (Callisthenes) μὲν οὖν ἀποθεοῦν Ἀλέξανδρον [οὐκ] ἐβουλήθη, Τίμαιος δὲ μείζω ποιεῖ Τιμολέοντα τῶν ἐπιφανεςάτων θεῶν, ubi delendum esse οὐκ et Suidas docet et sequentia demonstrant. Callisthenes igitur δικαίως ὑπὸ τοῦ (καινοῦ) δαιμονίου τέτευχε τούτων ὧν ἔτυχεν. Callisthenes ipse Alexandrum fecerat deum, atque ita ipse *novo* deo argute a Timaeo meritas poenas luisse dictus est. Huiusmodi dictum argutum et facetum a Timaei stilo alienum non est, sed ferri non posset si quis ipsi Polybio aliquid de genere hoc vellet affingere. In huius loci vicinia XII. 25 a. nescio quis pro φιλοτιμότερον coniecit φιλοτιμαιό-

τερον in his: ἵνα δὴ καὶ τοὺς φιλοτιμαιότερον διακειμένους μεταπείσωμεν, sed quicumque insitam Polybii animo gravitatem et tristitiam longo usu cognoverit Heysio assentietur „*facetius id argutiusque quam pro Polybii more confictum videri.*" Polybius numquam ludit aut iocatur, et omnium minime ubi Timaeum asperrime insectatur, in qua re propter ingenii acrimoniam et acerbitatem subinde excedit modum. Dabo exemplum unum, in quo simul Polybii orationem vitio liberare potero. Audi quam acerbe haec dicat XII. 4 d. (Timaeus) τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ δι' ἑτέρων ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν ἐξαρτίζειν ὡς οὐδὲ τούτων ὧν αὐτόπτης γέγονεν καὶ ἐφ' οὓς αὐτὸς ἥκει τόπους οὐδὲ περὶ τούτων οὐδὲν ὑγιὲς ἡμῖν ἐξηγεῖται. In his mendum inest facile deprehendendum et tollendum. Quid, quaeso, est ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν ἐξαρτίζειν? Nihil prorsus. Maius ἀρτίζειν dederat, quod Bekkerus sine suspicione servavit, Heyse ἐξαρτίζειν sibi visus est videre. Si cogitasset absonum id esse et verum quaesivisset, non dubito quin ἐξετάζειν reperturus fuisset. Rectissime dici τὴν ἀλήθειαν ἐξετάζειν quis exempla requiret ut credat? De ipso Timaeo dixit Polybius XII. 26 d. ὥςε δοκεῖν — αὐτὸν μόνον ἐ ξ η τ α κ έ ν α ι τὴν ἀκρίβειαν. Gravem hanc criminationem Polybius sic adstruit: τοῦτο δ' ἔςαι δῆλον ἐὰν ἐν τοῖς κατὰ τὴν Σικελίαν δείξωμεν αὐτὸν ἀγνοοῦντα περὶ ὧν ἀποφαίνεται· σχεδὸν γὰρ οὐ πολλῶν ἔτι προσδεήσει λόγων ὑπέρ γε τῆς ψευδολογίας, ἐὰν ἐν οἷς ἔφυ καὶ ἐτράφη τόποις καὶ τούτων ἐν τοῖς ἐπιφανεςάτοις, ἐν τούτοις ἀγνοῶν εὑρεθῇ καὶ παραπαίων τῆς ἀληθείας. Mirificum quoddam et singulare exemplum inscitiae exspectes unde appareat Timaeum ne patriam quidem suam, ubi natus, ubi educatus sit, satis cognovisse, καὶ τούτων τοὺς ἐπιφανεςάτους τόπους, ut non opus sit pluribus ad demonstrandum huic homini nil prorsus in talibus credi posse. Exspectes errorem, qualem Zeno commisit in Nabidis expeditione describenda, a Polybio reprehensum XVI. 16. Audi quid Timaeus commiserit: φησὶ τοιγαροῦν τὴν Ἀρέθουσαν κρήνην — ἔχειν τὰς πηγὰς ἐκ τοῦ κατὰ Πελοπόννησον — ποταμοῦ Ἀλφειοῦ· ἐκεῖνον γὰρ δύντα κατὰ γῆς — ἀναδύνειν ἐν ταῖς Συρακούσαις. Profecto melius hanc vetustam famam Timaeus contemsisset aut redarguisset, sed nihil, ut opinor,

prohibet quominus is, qui fabulam incaute admisit, in locorum descriptione unus omnium diligentissime fuerit versatus, et Polybius ob istiusmodi errorem numquam omnem Timaeo fidem abrogasset nisi cupiditas et ira, et fere dixerim odium Timaei gravissimum virum transversum egisset.

Quod in illo loco Polybius dixit: *ἐὰν — ἐν τούτοις ἀγνοῶν εὑρεθῇ καὶ παραπαίων τῆς ἀληθείας*, admonet me locorum quorumdam, ubi idem dicendi genus a scribis vitiatum est. Non est in Polybio magna elocutionis copia aut varietas: itaque eleganter scribendi facultatem et laudem semper deterens et extenuans solet subrustice *τὰ αὐτὰ διὰ τῶν αὐτῶν* significare, quamobrem eadem vocabula saepissime in eius oratione recurrunt. Saepe dicere solet *ἀγνοεῖν καὶ παραπαίειν*, saepe *παραπαίειν τοῦ εἰκότος, τοῦ συμφέροντος, τοῦ προσήκοντος*, et saepissime *τῆς ἀληθείας παραπαίειν*, veluti XVII. 14: *πολὺ παραπαίειν τῆς ἀληθείας*; X. 2: *παραπεπαικέναι τῆς ἀληθείας*; XV. 19: *εἴ τι παραπέπαικε τῆς ἀληθείας*. Itaque magnam veri speciem habet Schweighauseri suspicio XII. 12: *ὅταν δὲ ταύτης παραπέσῃ* (nempe *τῆς ἀληθείας*) reponentis *παραπαίσῃ*. Alio genere erroris III. 21 pro *ἵνα μὴ — παραπαίωσι τῆς ἀληθείας*, in plerisque libris est *παραπταίωσι*. Suspicor etiam XVIII. 19 pro *τοῖς δ' ὅλοις πράγμασιν ἀγνοεῖν ἔφη καὶ π α ρ α π ί π τ ε ι ν αὐτόν*, reponi *παραπαίειν* oportere, et XXIII. 12. scribendum esse *πολλοῖς ἐδόκει π α ρ α π α ί ε ι ν* (pro *παραπίπτειν*) *τοῦ καθήκοντος*. similiterque VIII. 13: *πολύ τι π α ρ έ π α ι σ ε* (pro *παρέπεσε*) *τοῦ καθήκοντος*. Nempe *παραπαίειν τινός* dicitur eodem modo quo *ἁμαρτάνειν τινός*, sed *τινὸς παραπίπτειν* quomodo dici possit nullus video.

Philippus Messeniorum arcem per sacrificandi speciem ingressus de retinenda per vim arce cogitans ex Arato quaerit quid ei videatur VII. 11. (apud Heyse p. 26, 18). Cui ille: *εἰ μὲν χωρὶς τοῦ παρασπονδῆσαι Μεσσηνίους δύνῃ κρατεῖν τοῦ τόπου τούτου συμβουλεύω κρατεῖν· εἰ δὲ τοῦτον παραλαβὼν φρουρᾷ πάσας ἀπολλύναι μέλλεις τὰς ἀκροπόλεις καὶ τὴν φρουράν, ἣν παρέλαβες παρὰ Ἀντιγόνου, φρουρούμενος τοὺς συμμάχους (λέγων τὴν πίστιν), σκόπει μὴ καὶ νῦν κρεῖττον ᾖ, τοὺς ἄνδρας ἐξαγαγόντα τὴν πίστιν αὐτοῦ καταλιπεῖν καὶ ταύτῃ φρουρεῖν Μεσσηνίους*. In his duo verba a Maio male lecta

neque ab Heysio correcta sunt neque a Bekkero. Vitium tamen nullo negotio deprehenditur. *Φρουρούμενος τοὺς συμμάχους* barbarum est pro *φρουρῶν*. Res tam nota est quam certa et in hoc ipso loco recte legitur *καὶ ταύτῃ φρουρεῖν Μεσσηνίους*. Praeterea verborum compositio *ἣν παρέλαβες παρ' Ἀντιγόνου, φρουρούμενος τοὺς συμμάχους* manifesto vitio laborat. Philippus enim quo tempore ab Antigono vitrico et tutore suo *παρέλαβε τὴν φρουράν*, quam dicit Aratus, ipse dici non potuit *φρουρούμενος τοὺς συμμάχους*. Quid multa? Pro *φρουρούμενος* in Codice esse suspicor *φρουρουμένους* et *ἣ παρέλαβες* pro *ἣν παρέλαβες*, namque nulla esse potest dubitatio quin Polybius scripserit: *καὶ τὴν φρουράν, ἣ παρέλαβες παρ' Ἀντιγόνου φρουρουμένους τοὺς συμμάχους (λέγων τὴν πίϛιν) κτέ.*

Non desunt in Polybii Codicibus manifesta emblemata, olim in libri margine adscripta si quod vocabulum Graeculis minus notum aut rariore sensu positum esset, aut si quid in loci compositione vel sententia lectori explanandum aut dilatandum aut fulciendum esse videretur, quae omnia, ita uti fit, postea in ipsum textum irrepserunt. Alio loco complura de genere hoc ex Polybio colligam in unum, nunc defungar eo loco, qui legitur X. 19. Iuvenes quidam eximiae formae virginem ad Scipionem adduxerunt *καὶ παραϛήσαντες ἔφασκον αὐτῷ δωρεῖσθαι τὴν κόρην, Ὁ δὲ καταπλαγεὶς [καὶ θαυμάσας] τὸ κάλλος, ἰδιώτης μὲν ὢν οὐδεμίαν ἥδιον ἂν ἔφη δέξασθαι ταύτης τῆς δωρεᾶς, ϛρατηγὸς δ' ὑπάρχων οὐδ' ὁποίαν ἂν ἧττον.* Interpolatori debentur verba *καὶ θαύμασας* et expungenda sunt. *Καταπλαγείς* apud Polybium est idem quod *ὑπερθαυμάσας*. Quomodo igitur acriori verbo verbum inertius addidisse Polybium credemus, qui omnino non solet ubi verbum unum sufficit alterum adiicere? Quod nunc circumfertur eiusdemmodi est ac si quis *ὑπερθαυμάσας καὶ θαυμάσας τὸ κάλλος* dicere voluisset.

Alterum manifestae interpolationis exemplum e Polybio subiungam. Populus Spartanorum dicitur VI. 10 reges contemnere non audere *διὰ τὸν ἀπὸ τῶν γερόντων φόβον, οἳ [κατ' ἐκλογὴν] ἀριϛίνδην κεκριμένοι πάντες ἔμελλον ἀεὶ τῷ δικαίῳ προσνέμειν ἑαυτούς*. Sero natus Graeculus ad vetus adverbium *ἀριϛίνδην* adscripsit *κατ' ἐκλογήν*. Veteres omnes dixerant *ἀρι-*

ςίνδην et πλουτίνδην αἱρεῖσθαι, ἐκλέγεσθαι, κρίνεσθαι, quum *optimus quisque* vel *ditissimus quisque* crearetur vel legeretur, quemadmodum ἀγχιςίνδην ponebatur pro *ut quisque est cognatus proximus.* Comicus nescio quis τὴν τῶν χορευτῶν γαςριμαργίαν deridens urbanissime et salsissime dixit eos legi φαρυγγίνδην, vide Photium in v. Haec olim abierant omnia in desuetudinem quum sciolus ad Polybii ἀριςίνδην adscriberet suum κατ' ἐκλογήν.

Scipio igitur patrem virginis ad se vocari iubet καὶ δοὺς αὐτὴν ἐκ χειρὸς ἐκέλευε συνοικίζειν ᾧ ποτ' ἂν προαιρῆται τῶν πολιτῶν. Quid sibi vult ἐκ χειρός? Male legisse Maium suspicor et in Palimpsesto Codice exaratum fuisse id quod res et loquendi consuetudo postulat δοὺς αὐτὴν εἰς χεῖρας.

Notissimum est quam facile ЄK et ЄIC permisceantur et ubi semel Maius et Heyse ἐκ se videre putarunt factum est ut non animadverterent χεῖρας, non χειρός, esse scriptum.

Male curatum est librorum vitium XII. 7 in his: κἂν ἐλάττων ᾖ (ὁ κανὼν) — μετέχῃ δὲ τῆς τοῦ κανόνος ἰδιότητος κανόνα φησὶν εἶναι —, ὅταν δὲ τῆς εὐθείας καὶ τῆς πρὸς ταύτην οἰκειότητος ἐγγίζῃ πάντα μᾶλλον δεῖν ἢ κανόνα καλεῖν. Viri docti satis esse opinati sunt negationém inserere: itaque alii (οὐκ) ἐγγίζῃ, alii (μὴ) ἐγγίζῃ ediderunt, sed prorsus ab loci sententia et rei, qua de agitur, natura abhorrere verbum ἐγγίζειν, unusquisque statim admonitus concedet. Ἐγγίζειν apud Polybium nonnumquam cum genitivo coniungi, quamquam et cum verbi natura et cum constanti reliquorum omnium usu ea res pugnat, nunc quidem concedamus, sed si ulla alia in re, in hac certe satis non est ad rectum *prope accedere.* Quid multa? Quid sententia postulet manifestum est omnibus: superest ut quaeramus quomodo hoc Polybius dixerit. Equidem eum simpliciter, ut solet, dixisse suspicor: ὅταν δὲ τῆς εὐθείας καὶ τῆς πρὸς ταύτην οἰκειότητος ὑςερίζῃ. Est enim ὑςερίζειν τινός nihil aliud quam ἐςερῆσθαι, aliqua re *destitutum esse,* quod ipsum locus postulat.

Pergit Polybius Timaeum acriter perstringere et post multa XII. 25 haec addit: ἴσως δ' οὖν ἄν τις ἐπαπορήσειε πῶς τοιοῦτος ὢν οἷον ἡμεῖς ὑποδείκνυμεν τοιαύτης παρ' ἐνίοις ἀποδοχῆς τέτευχε καὶ πίςεως. Emendandum est τοσαύτης pro τοιαύτης.

Leve hoc est neque omnino attigissem nisi is locus egregiam opem ferre posset alteri loco pessime mulcato XII. 10 ubi editur: *καίτοι διότι τοῦτ' ἴδιόν ἐςι Τιμαίου καὶ ταύτῃ παρημίλληται τοὺς ἄλλους συγγραφέας καὶ καθόλου τῇδέ πῃ τῆς ἀποδοχῆς, δοκῶ, πάντες γιγνώσκομεν.* Impedita haec esse vides ac mutila. Omnia habebunt optime in hunc modum restituta: *καὶ καθόλου τοσαύτης τέτευχεν ἀποδοχῆς, δοκῶ, πάντες γιγνώσκομεν.*

In iis quae post pauca sequuntur XII. 25 d. (apud Heyse p. 41, 9) quum in Codice haec appareant: *ε...... μαι... καταψεύδεσθαι* Polybii manum hanc esse suspicor: *ἐὰν μὴ τολμᾷ τις καταψεύδεσθαι τοῦ ἐπιτηδεύματος*, ubi *καταψεύδεσθαι τοῦ ἐπιτηδεύματος* est medicum se esse mentiri et quum medicae artis ignarus sis et expers tamen te medicum profiteri.

Sequitur post pauca proverbialis locutio: *εἰσὶ γὰρ ἀληθῶς ὅμοιοι τοῖς ἐκ βίβλου κυβερνῶσιν.* In Codice est *βύβλου* pervulgato errore: sed ne *βίβλου* quidem sanum est; scribendum *τοῖς ἐκ βιβλίου κυβερνῶσιν*, quemadmodum dicitur *ἐκ βιβλίου ςρατηγεῖν, ςρατηγὸς ἐκ βιβλίου*, et similia. De grandi opere multis libris composito *αἱ βίβλοι* dici consuevit et sic saepius Polybius suas *βίβλους* nominat, sed in iocoso proverbio *βιβλίον*, non *βίβλος*, dicendum est.

Continuo sequuntur haec: *ἀλλ' ὅμως οὗτοι μετὰ φαντασίας ἐπιπορευόμενοι τὰς πόλεις ἐπειδὰν ἀθροίσωσι τοὺς λόγους ἐπ' ὀνόματος τοὺς ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἀληθινὴν πεῖραν δεδωκότας αὐτῶν εἰς τὴν ἐσχάτην ἄγουσιν ἀπορίαν καὶ καταφρόνησιν παρὰ τοῖς ἀκούουσιν τῆς τοῦ λόγου πιθανότητος καταγωνιζομένης πολλάκις τὴν ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων δοκιμασίαν.* In his reliqua omnia plana sunt et perspicua, sed nihil sani extundi potest e verbis *ἐπειδὰν ἀθροίσωσι τοὺς λόγους ἐπ' ὀνόματος.* Heyse opinatus est *ἀθροίζειν τοὺς λόγους ἐπ' ὀνόματος* esse „*nobilium auctorum orationes omnes, omniaque clarissima dicta cumulare,*" quod neque in Graecis verbis inest neque rei accommodatum est. Contra rem acu tetigit is qui in Didotiana editione pro *τοὺς λόγους* reposuit *τοὺς ὄχλους.* Dubneri hanc optimam esse emendationem suspicor, qua recepta una tantum difficultas superest in *ἐπ' ὀνόματος.* Luchtius *ἐπὶ βήματος* con-

iecit, sed ἐπὶ τοῦ βήματος Graecum est et ea verba a Polybii loco alienissima sunt. Excidit post τοὺς ὄχλους una syllaba, quam si revocaveris locus clara luce splendebit. Polybius ita dixerat: ἐπειδὰν ἀθροίσωσι τοὺς ὄχλους, (τοὺς) ἐπ' ὀνόματος, τοὺς ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κτέ. Efficiunt isti (inquit) sua facundia ut medici *nobiles*, qui saepe praeclara experimenta sui dedissent, apud vulgus hominum in contemtum adducantur. Notum est τοὺς ἐπ' ὀνόματος et τοὺς ἐν ὀνόματι apud Polybium et alios dici *nobiles* et *claros* viros. Fieri potest ut vera lectio τοὺς ὄχλους τοὺς in Codice scripta sit, sed Maii oculos fugerit.

Pessimis modis mulcata sunt quae e palimpsesto Maius protulit XII. 25 d. et multa etiam post Heysii secundas curas impedita sunt et aegra. Insectatur Polybius et alios historicos et Timaeum, qui nil nisi ex antiquiorum libris historiae scribendae materiam in summo otio colligebant et sic sese bonos historicos esse opinabantur, quum contra, Polybio iudice, praecipuis scribendi praesidiis prorsus essent destituti, quoniam neque locorum naturam oculis suis inspexerant neque ipsi in rebus domi militiaeque gerendis versati exercitatique erant. Itaque προσφέρονται πρὸς τὴν ἐπιβολὴν οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν γραφόντων ἁπλῶς δίκαιον οὐδὲν πλὴν εὐχέρειαν καὶ τόλμαν καὶ ῥᾳδιουργίαν. Non potuit acerbius quam sic eos castigare: pergit autem: παραπλήσιον τοῖς φαρμακοπώλαις δοξοκοποῦντες καὶ πρὸς χάριν βλέποντες ἀεὶ τὰ πρὸς τοὺς καιροὺς ἕνεκα τοῦ πορίζειν τὸν βίον διὰ τούτων. Modum omnem in his excedere videtur: quis enim credat fuisse olim historicos illis conviciis dignos, aut fuisse qui palpando et adulando in historia conscribenda ex ea re *victum sibi quaesiverint?* In dictione nonnulla mihi suspicionem movent: πρὸς χάριν λέγειν quid sit scio, sed βλέπειν πρὸς χάριν inauditum est mihi neque quid sit exputo. Sic etiam βίον πορίζειν novi, sed τὸν βίον πορίζειν neque novi neque intelligo. Videant alii ecquid remedii excogitent. Quod autem dixit δίκαιον οὐδὲν πλὴν εὐχέρειαν καὶ τόλμαν καὶ ῥᾳδιουργίαν, ipsius Polybii negligentiae tribuerim qui, ut et alias parum dictionem curare solet, πλήν posuit quum ἀλλά deberet. Deinde Timaeum nominatim reprehensurus, qui quum plurima legisset

sibi videbatur ad historiam scribendam satis esse paratus, haec praemittit: ἔνιοι δὲ καθάπερ οἱ λογικοὶ τῶν ἰατρῶν ἐνδιατρίψαντες ταῖς βιβλιοθήκαις καὶ καθόλου τὴν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων περιποιησάμενοι πολυπειρίαν πείθουσιν αὑτοὺς ὡς ὄντες ἱκανοὶ πρὸς τὴν ὅλην ἐπιβολήν, neque hoc tantum, sed etiam τοῖς ἐκτὸς ἀρκούντως δοκοῦσι προσφέρεσθαι. Hucusque omnia recte procedunt, sed quae continuo sequuntur misere corrupta et perturbata sunt. Maius extricavit: εἰ μη.............. μενος ὡς ἐμοὶ δοκεῖ πρὸς τὴν ... ἱστορίαν. Heyse de suo supplevit εἰ [νὴ μὰ Δία εὑρίσκονται ἓν μόνον παρέχοντες] μέρος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πρὸς τὴν [πραγματικὴν] ἱστορίαν. Quae supplevit, ut vides, neque bene Graeca sunt, neque sententiam loci sat commode sarciunt. Ex iis quae statim subiiciuntur intelligimus Polybium huiusmodi quid dicere debuisse: [ἓν μόνον ἐκ τῶν τριῶν προσφερόμενοι] μέρος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πρὸς τὴν πραγματικὴν ἱστορίαν. Tres partes posuerat: rerum gestarum investigationem sive ex libris sive alio modo collectam, locorum inspectionem, rerum usum. Timaeus per annos quinquaginta Athenis in summo otio libris impalluerat, neque locorum naturam contemplatus umquam neque in rebus gerendis versatus. Itaque de tribus partibus unam tantum ad historiam scribendam adhibuerat eoque nomine a Polybio ut tantae rei impar reprehenditur. Namque, ut ipse statim pergit dicere, τὸ ὑποπτεῦσαι τὰ τῶν προγεγονότων ὑπομνήματα πρὸς [μὲν τὸ γνῶναι] τὰς τῶν ἀρχαίων διαλήψεις — εὔχρηστόν ἐστιν: in his manifesto mendosum est ὑποπτεῦσαι, quod et Maius et Heyse e palimpsesto sine ulla dubitatione protulerunt. Quis locus est in tali re verbo ὑποπτεύειν? Requiritur: „Veterum libros *legere* (aut aliquid huiusmodi) utile est." Frustra quaero quid in hanc sententiam ex ὑποπτεῦσαι exsculpi possit. Quaerant acutiores. In ultima parte loci recte correxit Maius: εἴ τις — ἱκανὸς (pro ἱκανῶς) οἴοιτο ζωγράφος εἶναι, quem Heyse nunc quidem sequi debuerat.

Male legerunt Codicem Maius et Heyse p. 43, 4, τὴν περὶ Λεῦκτρα μάχην — ἕνεκα (Maius, ἕνηκα Heyse) μετήλλαξε τὸν βίον Ἐπαμεινώνδας. Verum vidit Bekkerus ἐν ᾗ καὶ μετήλλαξε.

In iis quae continuo sequuntur ἐάν τις θεωρῇ τὰς ἐκτάξεις καὶ μετατάξεις — γελοῖος φαίνεται, lege transpositis litteris

φανεῖται, quod res ipsa et constans loquendi usus requirit. Idem vitium manifestum tenetur p. 50, 14 in his: *τὴν δ' αἰτίαν τῆς ἁμαρτίας ἐροῦμεν, ἥτις οὐκ ἔνδοξος μὲν φαίνεται τοῖς πλείστοις, ἀληθινωτάτη δ' εὑρεθήσεται τῶν Τιμαίου κατηγορημάτων.* Luce clarius est Polybium dedisse *φανεῖται* pro *φαίνεται.* Sed quid est *οὐκ ἔνδοξος*? Potestne causa, quam Polybius redditurus sit, *gloriam* aliquam habere aut non habere? Absurdum id quidem est. *Speciem* habere potest et *veri similitudinem* ac *probabilitatem*, aut non habere. Quid aliud in tali re cogitari dicique potest quam: *ἥτις π α ρ ά δ ο ξ ο ς μὲν φανεῖται, ἀληθινωτάτη δ' εὑρεθήσεται*?

Ipsius Polybii in scribendo negligentiam frustra conatus est corrigendo tollere Heyse p. 43, 25: *εἰ γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας ἐξέλῃ τις τὸ δυνάμενον ὠφελεῖν ἡμᾶς, τὸ λοιπὸν αὐτῆς ἄζηλον καὶ ἀνωφελὲς γίνεται παντελῶς.* Ad haec Heyse: „*Scilicet ubi* utilia *tolluntur, reliqua sunt* inutilia. *At dixeris futilia, vilia, ἀφελές.*" 'Αφελές nihil minus significat quam *futile.* Poterat Polybius dixisse *οὐδενὸς ἄξιον, σπουδῆς οὐκ ἄξιον, εὐκαταφρόνητον*, aut aliquid huiuscemodi, sed ut est in scribendo rudis et rusticanus dedit id quod acutioribus risum moveat. Sic et alia subinde dixit quae quis iure reprehendat, ut paulo ante vidimus *δίκαιον οὐδὲν πλὴν εὐχέρειαν καὶ τόλμαν*, et supra pag. 32, 21: *τῆς προεκθέσεως οὐ μόνον ἰσοδυναμούσης τῇ προγραφῇ ἀλλὰ καὶ πλεῖόν τι δυναμένης*, illa coniungens, ut vides, quae ex rei natura coniuncta esse non possunt. At vel sic tamen re iterim expensa dubito Polybio quamvis negligenter scribenti imputare perineptum illud: *ἐάν τις ἐξέλῃ τὸ δυνάμενον ὠφελεῖν τὸ λοιπὸν ἀνωφελὲς γίγνεται*, praesertim quum Maii testimonio standum sit toties in manifesto errore deprensi. Quid si pro *δυνάμενον ὠφελεῖν* dedit Polybius *δυνάμενον ν ο υ θ ε τ ε ῖ ν ἡμᾶς*? Verissime sic et rectissime, ut opinor, dixisset.

Felicissimam Geelii emendationem male sprevit Bekkerus XII. 25. 1. ubi Timaeus esse dicitur *παραπλήσιος τοῖς ζωγράφοις τοῖς ἀπὸ τῶν ἀνα....γμένων θυλάκων ποιουμένοις τὰς ἀπογραφάς.* Maius temere explevit *ἀνα(μεμι)γμένων*, sine sensu. Rem acu tetigit Geelius *ἀνα(σεσα)γμένων* reponens. Heyse *-αγμένων* vidit pellucere.

Veterem formam Graeculi corruperunt p. 44, 19, τέτραφε τέκνα καὶ μετὰ γυναικὸς ἔζηκε. Veteres constanter dixerunt τέτροφα quemadmodum ἔϛροφα, κατέϛροφα, sive ea forma esset verbi τρέφω, sive in compositis verbi τρέπω praesertim in ἀνατρέπω ἀνατέτροφα. Sequiores Graeculi coeperunt τέτραφα et ἀνατέτραφα dicere, quas formas, credo, elicuerunt ex passivis τέθραμμαι et τέτραμμαι, ἀνατέτραμμαι. Hinc scribae antiquas lectiones sollicitant et formis vetustis novicias substituunt. Apud Demosthenem *de Corona* p. 324, 27 Dindorfius perperam ἀνατετραφότες recepit, et aliquoties apud Aeschinem et Dinarchum idem error deprehenditur, sed error est, cui nusquam parcendum. Polybius quoque τέτροφε τέκνα scripserat. Non simplici errore legitur in Codice p. 65, 8: οὐ μόνον σφᾶς ἀπολωλεκότας ἀλλὰ καὶ βίον καὶ τεκνα καὶ πόλεις ἄρδην κατεϛραφότας, ubi Heyse κατεϛροφότας correxit. Sed non est hoc satis: requiritur ἀνατρέπειν scribendumque est ἀνατετροφότας, ut apud Aeschinem *in Ctesiphont.* § 149: τὸν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν πόλιν ἄρδην ἀνατετροφότα, similiterque in eadem re apud alios.

Expunge molestam litterulam p. 46, 12, ὅτι τοὺς περὶ διαλύσεως γενέσθαι λόγους αἴτιοι καθεϛήκασι, perspicuum est scribi oportere τοῦ pro τοὺς. Sine articulo dicitur ποιεῖσθαι λόγους pro *agere*, et sic ἐγένοντο λόγοι pro *actum est* de pace, de foedere, περὶ εἰρήνης, περὶ διαλλαγῆς sive περὶ διαλύσεως, similiaque.

Deinde reliqua in hunc modum constituenda videntur: τρίτον ὅτι προνοηθεῖεν τοῦ μὴ βουλεύεσθαι τὰ (πλήθη περὶ τῶν δι)αλύσεων ἀλλὰ (τοὺς προεϛῶ)τας τῶν πολι(τῶν τοὺς) σαφῶς εἰδότας τίνα διαφορὰν ἔχει ὁ πόλεμος τῆς εἰρήνης, et post pauca: λοιπὸν (ἀξιοῖ) αὐτοὺς ἐπιϛήσαντας μαθεῖν ἡλίκην ὁ πόλεμος διαφορὰν ἔχει τῆς εἰρήνης. Recte in his supplevit Heyse (πλήθη περὶ τῶν δι) et (τοὺς προεϛῶ), sed male idem credidit suppleri posse τοὺς προεϛῶτας τῶν πολι(τευμάτων) σαφῶς εἰδότας. Potest quis προεϛάναι τῆς πόλεως, τῶν πολιτῶν et τῆς πολιτείας, sed τῶν πολιτευμάτων non item. Deinde contra loci sententiam dedit λοιπὸν οἴεται αὐτοὺς ἐπιϛήσαντας μαθεῖν: non enim *putabat* hoc Hermocrates, sed *iubebat* eos qui in consilio essent diligenter hoc animadvertere, et ob id ipsum

a Polybio Timaeus reprehenditur quod Hermocratem pugnantia secum induxit dicentem.

Creditur Polybius dixisse p. 55, 17, *ὡς μετάθετός ἐϛιν ἡ τύχη καὶ παρὰ μικρὸν εἰς ἑκάτερα ποιεῖ μεγάλας ῥοπάς*, sed mihi non videtur id credibile. Excidisse syllabam arbitror et sic corrigi oportere: *ὡς εὐμετάθετος ἡ τύχη*, sic demum dicet quod voluit, *variam* et *instabilem* esse fortunam.

Turpem errorem intactum reliquerunt praeter Maium Heyse et Bekkerus XV. 21 (apud Heyse p. 57, 26): *οἱ ἄνθρωποι — πρόσεισι πρὸς τὸ δέλεαρ ἀνεπιϛάτως σαφῶς εἰδότες κτέ.* Est enim *πρόσεισιν* apud Polybium idem quod *προσέρχεται*, et requiritur, credo, pluralis numerus *προσίασιν*.

Metri vestigia apparent in his p. 58, 14: *καὶ τοῦτο ἔπραξε τῶν ἀδίκων ἔργων, ὡς ἡ παροιμία φησί, δικαιότατα.* Poëta dixerat:

ἔπραξε
τῶν ἀδίκων ἔργων τοῦτο δικαιότατα.

ubi videndum an non *δικαιότατον* sit verius. Non dubitabis autem quin sit verissimum ubi comparaveris alium Polybii locum IV. 18: *οἱ δ᾽ Αἰτωλοὶ διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ταχέως ἐγκρατεῖς γενόμενοι τῆς πόλεως τῶν ἀδίκων ἔργων ἓν τοῦτ᾽ ἔπραξαν δικαιότατον.*

Philippus reportata victoria ad Chaeroneam pag. 63, 3, *τοσοῦτον ἐπέσχε τοῦ χρήσασθαι τῷ καιρῷ πρὸς τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν βλάβην ὥϛε τοὺς μὲν τεθνεῶτας τῶν Ἀθηναίων κελεύσας θάψαι, τοὺς δ᾽ αἰχμαλώτους χωρὶς λύτρων προσαμφιέσας ἐξαπέϛειλε τοῖς ἀναγκαίοις.* Non vult Heyse sollicitari *ἐπέσχε* „*quod valde bonum est*," sed *ἀπέσχε* non tantum valde bonum est sed etiam plane necessarium et unice verum, quemadmodum et alio Polybii loco XXXII. 14 ubi editur *τοσοῦτον ἀπέσχετο τοῦ κομίσασθαι ὧν πρότερον ἐδωρήσατο ὥϛε καὶ ταῦτα ἀπέδωκεν.* Non offendit Heysium *ἀπέσχετο*, sed Bekkerum summo iure offendit, qui resectis litterulis male repetitis emendavit, *τοσοῦτον ἀπέσχε τοῦ κομίσασθαι.* Praeterea *κελεύσας* in *ἐκέλευσε* refingendum est, quae res Heysium non fefellit. Si retinebis participium Polybius narrabit Philippum interfectos in proelio quoque remisisse ad suos, nam sic *τοὺς τεθνεῶτας* non minus quam *τοὺς αἰχμαλώτους* a verbo *ἐξα-*

πέςειλε pendebit. Denique inserenda copula est et sic legendum: χωρὶς λύτρων καὶ προσαμφιέσας.

Praepositio elapsa est p. 64, 30: τὸν ςίχον τοῦτον εἰπών·

νήπιος ὃς πατέρα κτείνας υἱοὺς καταλείπει.

emenda ἐπειπών, ut in ea re dicere solent omnes.

Mirifice legitur p. 66, 26: ἀλλά μοι δοκοῦσι μεγαλείως ἀγνοεῖν οἱ ταῦτα πράττοντες. Μεγάλειος enim et μεγαλείως cum admiratione dicuntur in re praeclara et egregia, et risum movet μεγαλείως ἀγνοεῖν ut *magnifice* errare. Polybius μεγάλως dederat, ut solet. Μεγάλως et μεγαλείως iterum confusa sunt III. 87 in μεγαλείως (μεγάλως) ἐχάρησαν, et graviore etiam errore V. 27. ὅτι νομιοῦσι μεγαλείως παρολιγωρεῖσθαι, nisi forte putamus aliquem *magnifice* negligi et contemni posse.

Pag. 67, 19 pro ἐπακουςέον ἑτοίμους — πᾶσι τοῖς παραγγελλομένοις reponendum est ὑπακουςέον ἑτοίμως.

Irrepsit emblema p. 68, 1 in αὐτόθεν [εὐθέως], namque lubenter Polybius ponit αὐτόθεν pro εὐθέως, quod scioli non uno loco apposuerunt de suo.

Ibid. vs. 12 scribe δοκῶ μέν pro δοκῶμεν.

Ibid. p. 68, 21 pro Φήμη δέ τις ἐνέτρεχεν emendandum est διέτρεχεν, quod verbum in ea re proprium est.

Ut passim alibi confusa sunt ἀπό et ὑπό p. 69, 30 ὥςε — μᾶλλον ἀπὸ τοῦ πλήθους ἢ τοῦ Κλειτομάχου καταγωνισθῆναι τὸν Ἀριςόνικον. Certissimum est ὑπὸ τοῦ πλήθους Polybium scripsisse.

Frequenti et trito errore legitur p. 70, 31, ἀναλαβόντα μὲν τὰ χρήματα, τὴν δὲ βασιλείαν προϊέμενον, imo vero προέμενον.

Vitiose editur p. 73, 12: ὁ μὲν γὰρ Εὐμένης πᾶσαν ἐλπίδα προύτεινε καὶ πᾶν γένος δελέατος ὑπερῆπτε πεπεισμένος θηρεύσειν τὸν Περσέα ταῖς ἐπαγγελίαις. Pro ὑπερῆπτε Maius ὑπερήτει edidit, Bekkerus ὑπηρέτει supposuit, Heyse e Codice ὑπερῆπτε restituit; sed neque ὑπηρετεῖν neque ὑπεράπτειν in ea re locum habet. Suspicor dedisse Polybium et in Codice scriptum esse ὑπερρίπτει. Optime enim dicitur δέλεάρ τινι ὑπορριπτεῖν, *obiicere* alicui escam, pro *ostentare*, προτείνειν, προσείειν, προβάλλειν vel παραβάλλειν.

Non memini me vidisse infeliciorem coniecturam quam

quae Heysio excidit p. 74, 23: τοῦ γὰρ εἰς μέσον ἐμεῖν ταῦτα κύριος ὑπῆρχεν αὐτός. Abiicit verissimum ἐνεγκεῖν, quod sibi venerat in mentem, et admisit in textum ἐμεῖν opinatus Polybium „continuare metaphoram τοῦ καταπιεῖν." Sed καταπιεῖν quis proprie dicitur τὸ δέλεαρ, ut paulo ante recte dicitur καταπιεῖν ἐᾶσαι Εὐμένη τὸ δέλεαρ, et iocose supra, ubi dixerat Eumenem Perseo omne genus escae ostentasse, addidit καταπιεῖν δὲ τῶν λεγομένων οὐδὲν οἷος ἦν ἐπὶ τοσοῦτον ὥςε καὶ προθέσθαι (imo vero προέσθαι) τι τῶν αὐτοῦ. Praeterea verbo καταπλύνειν oppositum est non ἐμεῖν, sed ἐξεμεῖν.

Sine sensu editur p. 79, 13: ὅσῳ δὲ μεῖζον δεῖ πολίτην ἰδιώτου φρονεῖν, namque nihil inter πολίτην et ἰδιώτην interest. Nihil aliud a Polybio profectum esse potest quam μεῖζον δεῖ ΠΟΛΙΝ ἰδιώτου φρονεῖν, *civitatem* maiores spiritus gerere dixit oportere quam *privatum*.

Editur p. 79, 32: Λυκίσκος κάκιςος ὢν καλῶς κατέςρεψε τὸν βίον, ὥςε τοὺς πλείςους εἰκότως ὀνειδίζειν τῇ τύχῃ διότι τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἆθλον, τὴν εὐθανασίαν, τοῖς χειρίςοις ἐνίοτε περιτίθησιν. Absurde Maius ediderat ἀθανασίαν pro εὐθανασίαν, sed excidit articulus prorsus necessarius διότι (τὸ) τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἆθλον.

Non dixit Polybius quod editur p. 81, 15: εἰ μή τις — βούλεται θεωρεῖν ἐγρηγορότως ἐνύπνια, sed ἐγρηγορώς.

Barbarum est quod p. 82, 14 legitur, τὸν ἐπικεκρεμαμένον φόβον, pro ἐπικρεμάμενον.

Non credo sanum esse quod vulgatur p. 84, 4: πάρεςι γάρ τις ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν ἀεροπετὴς Φίλιππος. Non est enim Graecis usitatum eum quem *de coelo delapsum* velint dicere ἀεροπετῆ appellare, sed aut διοπετῆ aut οὐρανοπετῆ. Suspicor Polybium scripsisse οὐρανοπετὴς Φίλιππος, et in Codice noto compendio ὀῦνοπετὴς scriptum esse, ut passim ὀῦνός, ὀῦνιος, μεσοῦνεῖν, cett. pro οὐρανός, οὐράνιος, μεσουρανεῖν, et alia.

Quod continuo sequitur p. 84, 7: ὀκτωκαίδεκα γεγονὼς ἐτῶν non est Graecum, sed ἔτη. Ex ipsa enim natura sequitur id quod omnium perpetuo usu confirmatur, ut dicatur εἶναι et γενέσθαι ἐτῶν ὀκτωκαίδεκα, sed γεγονέναι ἔτη, ut Latine esse *annorum* octodecim, sed natum esse *annos* octodecim.

Dici non potest οὐδεμία γὰρ οὔτε πιθανότης οὔτε εὔλογον

προὐφαίνετο, quod editur p. 84, 17, sed dicendum est οὔτ' εὐλογία, idque Polybio reddendum.

Locum inter se mutarunt duae praepositiones, quae saepe confunduntur ЄK et ЄIC p. 85, 15 in his: τῶν μὲν τοῦ Καλλικράτους εἰκόνων εἰσφερομένων κατὰ τὸ σκότος, τῶν δὲ τοῦ Λυκόρτα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκφερομένων εἰς τὸ φῶς, nam contra accidit: Callicratis statuae ἐξεφέροντο et *removebantur*, Lycortae εἰσεφέροντο εἰς τὸ φῶς, et ubi olim steterant *reponebantur*.

Iterum in praepositione peccatum est p. 86, 5. (XXXVII. 4) in his: ἐπιτιμῶν τοῖς τὴν τύχην καὶ τὴν εἱμαρμένην ἐγγράφουσιν ἐπί τε τὰς κοινὰς πράξεις καὶ τὰς κατ' ἰδίαν περιπετείας, non est enim verbo ἐγγράφειν in tali re locus et manifesto requiritur ἐπιγράφουσιν pro ἐγγράφουσιν. Noto et frequenti usu ἐπιγράφειν τινὰ εἴς τι vel ἐπί τι, quod proprie significat alicuius nomen *inscribere* donario, spoliis, monumento, aut in templi fastigio ad memoriam eius conservandam, figurate ponitur pro *referre aliquid ad aliquem* auctorem et omnino alicui *tribuere* aliquid. Ἐγγράφειν est *referre in tabulas* aut *in commentarios*, veluti ἐγγράφειν εἰς κατάλογον, εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, unde παρέγγραπτοι appellati sunt. Figurate omnes utebantur verbo ἐπιγράφειν, ἐπιγράφεσθαι et nomine ἐπιγραφή in λαβεῖν τὴν ἐπιγραφήν, et ἐπίγραμμα et ἐπιγράμματος τυχεῖν, similiaque. Itaque qui res gestas Fortunae aut Fato tribuunt, ut poëta qui dixit:

τύχη τὰ θνητῶν πράγματ' οὐκ εὐβουλία.
vitam regit fortuna, non sapientia,

dicuntur τὴν τύχην ἢ τὴν εἱμαρμένην ἐπὶ τὰς πράξεις ἐπιγράφειν, non ἐγγράφειν. Is cui res gestae tribuuntur saepe ἐπιγράφεσθαι dicitur aut λαμβάνειν τῶν πεπραγμένων τὴν ἐπιγραφήν, quemadmodum saepe Polybius loquitur, veluti I. 31, XI. 7 aliisque locis.

Non est ferendum quod in Codice est p. 86, 31: τῶν ἀνθρώπων βουλομένων μήτε γαμεῖν μήτε ἂν γήμωσι τὰ γεινόμενα τέκνα τρέφειν, et p. 87, 9: ἵνα τρέφηται τὰ γεινόμενα. Pro γίγνομαι in vetustis libris ΓЄΙΝΟΜΑΙ (id est γίνομαι prima producta) exarari solebat, ut ΓЄΙΝΩCKΩ pro γιγνώσκω. Emendata scriptura est τὰ γιγνόμενα.

Foeda barbaries inquinat locum p. 88, 16: δοκοῦντος μεγίςου πάθους γεγονέναι — οὐκ ἔλαττον ἄν τις θήσαιτο quantocyus restitue ἄν τις ἡγήσαιτο.

Non est Graecum quod editur XXXVIII. 1 b. (p. 89, 2 Heys.) ἐκινδύνευσαν μὲν πάντες, ἔπταισαν δὲ τελέως ὀλίγιστοι. Non potest τελέως cum superlativo coniungi, et τελέως ὀλίγοι (et nonnumquam τελέως ὀλίγοι τινές) usitatum Polybio loquendi genus est, veluti XXXII. 16: πλὴν τελέως ὀλίγων τινῶν. Dixerat igitur Polybius ἔπταισαν δὲ τελέως ὀλίγοι, quemadmodum XV. 14: ὀλίγοι τελέως διέφυγον.

Paucis versibus interiectis haec sequuntur, quae proponam ut legenda esse arbitror: τί δὴ τοῦτ' αἰσχρὸν εἰ περὶ τῶν ἐκτὸς ἀμφισβητοῦντες ἔπταισαν; In Codice est ὅτι δὴ τοῦτ' αἰσχρόν, pro quo Heyse substituit: ὅ,τι δῆτα οὐκ αἰσχρόν, et περὶ τῶν καὶ ἐκτός.

Post pauca vs. 7 corrige: εὔκλειαν — τὴν μεγίςην ἀπηνέγκαντο, pro ἀπήνεγκαν, quia in tali re ἀποφέρεσθαι, non ἀποφέρειν, solemnem et stabilem sedem habet.

Nil moror nunc scribarum errores, quales sunt vs. 3 προειδόμενοι et vs. 8 εἵλαντο et si qui alii de genere hoc subinde apud Heyse reperiuntur, ut p. 91, 29 ἀπολείποντες pro ἀπολιπόντες, quae omnia nullo negotio deprehendi et emendari ab unoquoque possunt.

Miror nondum repertam esse correctionem loci p. 91, 21, ubi Polybius verbose, ut solet, veritatis laudes persecutus ita pergit: τὴν δ' ὑπὲρ τῶν γεγονότων τοῖς ἐπιγενομένοις διὰ τῶν ὑπομνημάτων παράδοσιν ἀμιγῆ παντὸς [πάθους] ἀπολείπεσθαι καθήκει. Pro πάθους Maius μίσους ediderat, quod absurdum est. Heyse e Codice nil extricare potuit, sed πάθους de suo dedit, et cogitavit de ζήλου aut θυμοῦ. Nihil horum facit ad rem, quae manifesto requirit ἀμιγῆ παντὸς [ψεύδους].

Error est XII. 25 m. (pag. 44, 27 Heys.) in his: ἐξ ὧν πᾶς ἄν τις εἰκότως συγκαταλάβοιτο τρίτον εἶναι μέρος τῆς ἱςορίας καὶ τρίτην ἔχειν τάξιν τὴν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων πολυπραγμοσύνην. Vitiosum est συγκαταλάβοιτο, neque quidquam prodest id dissecare in συγκαταλάβοι τό, quod fecit Heyse. Requiritur verbum *concedendi, assentiendi*, et in promtu est πᾶς ἄν τις εἰκότως συγκατάθοιτο τρίτον εἶναι μέρος κτέ.

Notissimi et frequentissimi verbi συγκαταθέσθαι et nominis συγκατάθεσις exempla quaedam apponere quid opus est?

Post pauca male Heyse edidit: λογικοὶ μὲν γὰρ καιροὶ πάντας ἐπιδέχονται τοὺς ἐνόντας λόγους, οἱ δὲ πολιτικοὶ βραχεῖς καί τινας τῶν ὑπόντων. Vera lectio est: ὀλίγοι μὲν γὰρ καιροί — οἱ δὲ πλεῖστοι. Et πλεῖστοι quidem diserte in Codice scriptum est: utrum ὀλίγοι an λογικοί Codex exhibeat Maius et Heyse dissident. Sed quia λογικοὶ καιροί nihil significat, perspicuum est ὀλίγοι unice verum esse.

Impegisse Maium suspicor XII. 25 m. (pag. 45, 13 Heys.) in his: ἔστι μὲν οὖν ὁ καιρὸς ἐν πᾶσι δυσπαράγγελτος, οὐ μὴν ἀδύνατος εἰς ὑπόνοιαν ἀναχθῆναι. Satis certum est Polybium dedisse εἰς ὑπόνοιαν ἀχθῆναι, non ἀναχθῆναι, atque illud ipsum in Palimpsesto exstare veri non est dissimile. Caeterum sive Maius erravit sive librarius deletis duabus literulis male repetitis ἀχθῆναι emendandum est. Frequens admodum apud Polybium est verbi ἄγειν in talibus usus, veluti in εἰς ἐπίστασιν ἄγειν, ἄγειν εἰς ζήτησιν, εἰς ἀπορίαν, εἰς καταφρόνησιν, εἰς καταμώκησιν, εἰς ἀπιστίαν, similiaque complura. Ἄγειν τινὰ εἰς ἐπίστασιν est ποιεῖν τινὰ ἐφιστάναι (τὴν διάνοιαν) id est *efficere ut aliquis hoc agat, animum advertat* poniturque pro *studium* et *cupiditatem alicuius rei cognoscendae in animo excitare*, veluti XI. 1 a: τὸ τῶν προγραφῶν γένος εἰς ἐπίστασιν ἄγει τοὺς ἀναγιγνώσκειν θέλοντας καὶ συνεκκαλεῖται καὶ παρορμᾷ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τοὺς ἐντυγχάνοντας et XIV. 34: περὶ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν εἰς ἐπίστασιν ἄγειν τοὺς ἀναγιγνώσκοντας κτἑ. Eodem modo ποιεῖν τινὰ ζητεῖν dicitur ἄγειν τινὰ εἰς ζήτησιν, et pro ποιεῖν τινὰ ἀπορεῖν dicitur ἄγειν τινὰ εἰς ἀπορίαν, similiterque in caeteris. Itaque Polybius ut dicat ποιεῖν τινὰ ὑπονοεῖν τι *efficere ut aliquis alicuius rei notionem animo concipiat* ita dicit: ἄγειν τινὰ εἰς ὑπόνοιαν, non ἀνάγειν. Eodem sensu statim utitur verbo ὑπονοεῖν ubi addit: ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος μάλιστ' ἂν ὑπονοηθείη τὸ λεγόμενον διὰ τούτων. Unum tantum Polybii locum subiiciam ex libro XII. 26 c, ubi scribit: οὐκ εἰς σύγκρισιν, ἀλλ' εἰς καταμώκησιν ἄγει καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς πράξεις, et post pauca: εἰς διαβολὴν ἦχασι τὴν ὅλην αἵρεσιν, ὥστε καὶ τὰ καλῶς ἀπορούμενα παρὰ τοῖς ἀνθρώποις εἰς ἀπιστίαν ἦχθαι.

Repertam sibi veram lectionem ex manibus abiecit Heyse p. 47, 27 (XII. 25 p.) in verbis: μειράκιόν τι — βουλόμενον παραγγελματικῶς ἐκ τῶν παριϛαμένων τοῖς προσώποις ποιεῖσθαι τὴν ἐπιχείρησιν. Unice verum est ἐκ τῶν παρεπομένων τοῖς προσώποις, quod Heysio quoque in mentem venit sed retinuit tamen παριϛαμένων, quia id Maium *vidisse* opinabatur. Sed non cogitavit verbum παρίϛασθαι a loci sententia prorsus abhorrere. Τὰ παριϛάμενά τινι trito omnium usu significat ea *quae alicui veniunt in mentem*. Quae cogitatio mentem subiit παραϛῆναί τινι aut παρεϛηκέναι a Graecis dicitur omnibus. Sed Polybii adolescentulus dicitur conari personae cuique *convenientia* reddere, quae quum constanti certoque usu τὰ παρεπόμενα τοῖς προσώποις dicantur, consequitur ita scribi oportere, etiam si Maius (quod mihi non est credibile) illud in Codice vidit.

Eliminanda est molesta praepositio ex his XII. 26 b. (pag. 48, 21 Heys.) τοῦτο δ' ἐϛὶ — τῶν προκαλουμένων τὸν βουλόμενον ἐπὶ τὸν τῆς ἀνδρείας ἀγῶνα καὶ τὸν [περὶ] τῆς ἀρετῆς ϛέφανον. Vera lectio est καὶ τὸν τῆς ἀρετῆς ϛέφανον, quod dictum est eodem modo atque in noto versiculo:

Ἑλλὰς ἐλευθερίας ἀμφέθετο ϛέφανον,

et saepius ϛέφανος πάλης, παγκρατίου et sim., quibus quum περί nullo modo addi posse manifestum sit, sic τὸν περὶ τῆς ἀρετῆς ϛέφανον perperam dici apparet. Dubitationem omnem eximet lepidus locus Polybii de Eumene et Perseo avaritia certantibus XXIX. 1 f. ὁ δ' Εὐμένης τέλος ἀπέϛη τῆς ἐπιβολῆς ἀδυνατήσας καταγωνίσασθαι τῇ σφετέρᾳ πανουργίᾳ τὴν τοῦ Περσέως μικρολογίαν· καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ ποιήσαντες ἱερὸν τὸν ϛέφανον τῆς φιλαργυρίας διελύθησαν ἐπ' ἴσης καθάπερ ἀγαθοὶ παλαιϛαί.

Iterum expellenda est importuna praepositio ubi scribit Polybius de Timaeo XII. 26 d. (pag. 49, 26 Heys.) τηλικαύτην ἐπίφασιν ποιεῖ διὰ τῆς ἀκριβολογίας — ὥϛε δοκεῖν — αὐτὸν μόνον ἐξητακέναι τὴν ἀκρίβειαν. Manus Polybii haec esse videtur τηλικαύτην ἐπίφασιν ποιεῖται τῆς ἀκριβολογίας, et suspicor Maium, qui in vicinia plurima turbavit et nonnulla prorsus pessumdedit, etiam in hoc Codicis scripturam non satis fideliter repraesentasse. Ἐπιφαίνειν τι apud Polybium

est *magnam alicuius rei speciem habere, aliquid prae se ferre.* Sic Timaeus, qui iudice Polybio oculos hominum doctrinae accuratissimae specie praestringebat, ἀκριβολογίαν μεγάλην ἐπέφαινεν, sive (quod idem est) ἀκριβολογίας μεγάλην ἐπίφασιν ἐποιεῖτο. Male curavit Heyse locum Polybii XII. 6 a. ubi edidit: σπουδάζοντες — τὴν ἀδοξίαν ἐξαλείφειν τῷ βουλεύεσθαι τῶν δεσποτῶν ἀπόγονοι μᾶλλον ἐπιφανῆναι ἤπερ ἀπελεύθεροι. Pro ἐπιφανῆναι in Codice est ἐπιφαίνειν, quod sanissimum est, sed pro βουλεύεσθαι dudum βούλεσθαι repositum oportuerat. Ἐπιφαίνειν est idem fere quod δοκεῖν, sed ponitur de iis rebus, quae alicui decus addunt vel honorem, ut Locrenses nunc dicuntur veterum dominorum posteri quam liberti maluisse videri. Pro ἐπιφαίνειν trita apud omnes periphrasi dicebatur ἐπίφασιν ποιεῖσθαι, non ποιεῖν, quo pacto faex Graeculorum interdum loquitur, unde Polybio alicubi pro ἔπλει et ἀπέπλει affricuerunt τὸν πλοῦν et τὸν ἀπόπλουν ἐποίει pro ἐποιεῖτο. Putidum esset huius usus exempla apponere, sed dabo unum locum ut simul vitium eximam. Editur XII. 26 b. Τίμαιος — τ ο ι α ύ τ η ν ποιεῖται σπουδήν, ubi τοσαύτην genuinum est. Eodem igitur modo nunc dixit τηλικαύτην ἐπίφασιν π ο ι ε ῖ τ α ι τῆς ἀκριβολογίας, quemadmodum paulo ante dixerat: ἠπάτηκε δ' αὖ τινὰς διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς ἀκριβολογίας, ut supra emendavimus scripturam a Maio profectam ἠνάγκακε δ' αὐτῷ διὰ τὴν ἐπίφασιν τῆς ἀληθινολογίας.

Tralaticio errore ΑΝ in ΔΗ depravatum est XII. 27 (pag. 51, 7 Heys.) in his: Ἔφορός φησιν εἰ δυνατὸν ἦν αὐτοὺς παρεῖναι πᾶσι τοῖς πράγμασιν, ταύτην δ ἡ διαφέρειν πολὺ τῶν ἐμπειριῶν. Quis non videt ταύτην ἂ ν διαφέρειν κτἑ. verum esse?

Maius edidit XII. 28 a. (pag. 53, 12 Heys.) καίτοι γε περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἀνάγκη μεγάλα διαψεύδεσθαι τοὺς ἀπείρους. Perperam Heyse substituit περὶ τοιοῦτο μέρος. Latet aliud mendum: γε necessario in καί convertendum est. Polybius dicit eos, qui rerum usu ipsi destituti ex aliorum testimoniis res gestas colligant, *etiam* hac in re vehementer errare solere. Post pauca scribendum: ἡ γὰρ τῶν παρεπομένων τοῖς πράγμασιν ὑπόμνησις αὐτὴ (non αὕτη) χειραγωγεῖ τὸν ἐξηγούμενον ἐφ' ἕκαςα τῶν συμβεβηκότων.

Confusa sunt contra loci sententiam duo participia p. 53, 21 Heys. ὁ μὲν ἄπειρος οὔτε ἀνακρῖναι τοὺς παραγεγονότας ἱκανός ἐϛιν οὔτε συμπαρὼν γνῶναι τὸ γενόμενον. Natura rei docet praesens tempus τὸ γιγνόμενον reponi oportere, quemadmodum Solon dixit civibus suis:

εἰς γὰρ γλῶσσαν ὁρᾶτε καὶ εἰς ἔπη αἱμύλου ἀνδρός,
εἰς ἔργον δ' οὐδὲν γιγνόμενον βλέπετε.

et hunc quidem errorem Bekkerus abstersit, reliquit autem simillimum, qui Heysium quoque fugit XV. 21 (apud Heys. 57, 24) οἱ δ' ἄνθρωποι τοὺς μὲν ἀκούοντες ἀπολλυμένους — τοὺς δ' ἀκμὴν ὁρῶντες, ubi Heyse edidit τὰς μὲν ἀκούοντες ἀπολλυμένας πόλεις τὰς δέ κτέ. Manifestum est Polybium distinguere civitates quae *olim* periissent et quae recenti memoria (ἀκμήν) eversae essent. Itaque perspicuum est ἀπολομένας, non ἀπολλυμένας, veram lectionem esse.

Initio libri XIV ubi Heyse male supplevit κἂν ὅλ(ως εὐ)χερ(ῶς) παραδέχωνται τὰ κατὰ μέρος ἔργα καὶ λόγους, admonuimus iam antea suppleri oportere κἂν ὀλ(οσ)χερ(ῶς) παραδέχωνται. In vicinia mirificus error legentes ludificatur. Audi modo: πρὸς δὲ τούτοις συμβαίνει καὶ τὰς προαιρέσεις τῶν βασιλέων ἐκφανεϛάτας γεγονέναι κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. ἃ γὰρ πρότερον ἐ γ έ ν ε τ ο περὶ αὐτῶν τότε σαφῶς ἐπεγνώσθη πάντα παρὰ πᾶσιν. In ἐγένετο περὶ αὐτῶν neque Graecitatis neque sententiae ratio constat. Graecum est enim ἐγένετο περὶ αὐτούς, non αὐτῶν, et absurdum est dicere ea quae antea regibus *accidissent* illo demum tempore omnia omnibus patuisse. Neque de iis rebus, quae regibus acciderant, dicit Polybius, sed regum consilia (τὰς προαιρέσεις τῶν βασιλέων) et quod quisque eorum olim animo volverit ac molitus sit omnibus tunc notum esse factum. Quid igitur latet in ἐγένετο? Nihil aliud, ut opinor, quam ἃ γὰρ πρότερον ἐ λ έ γ ε τ ο περὶ αὐτῶν. Patuisse nunc dixit omnibus regum consilia, de quibus antea fama tantum fuit quaedam hominumque sermores. De quibus antea λόγος ἦν quaeque hominum sermonibus iactabantur ea dicuntur illo tempore omnia omnibus patefacta esse: ἃ πρότερον ἐ λ έ γ ε τ ο — τότε σαφῶς ἐπεγνώσθη.

In Scipionis et Hannibalis colloquio XV. 8 ex Hannibale quaerit Scipio: τὸ δὲ δὴ 'μέγιϛον ἤλθομεν ἐπὶ τί μέρος; Sunt

haec verba sensu vacua. Dixisse eum suspicor *ad quem finem* pervenimus? *ἤλθομεν ἐπὶ τί πέρας;* Simili modo post pauca dicit: *τί πέρας οὖν πάλιν τῶν ἡμετέρων λόγων;* Post pauca ita dicit Scipio: *τί λείπεται ποιεῖν; σὺ τὴν ἐμὴν χώραν μεταλαβὼν εἰπόν. ἀφελεῖν τὰ βαρύτατα τῶν ἐπιταγμάτων; ἵνα μὴ λαβόντες ἆθλα τῆς παρανομίας διδαχθῶσι τοὺς εὖ ποιοῦντας εἰς τὸ λοιπὸν παρασπονδεῖν;* Ultima verba labem et vitium conceperunt. Nam si Scipio dicere voluit Poenos sic violati iuris *poenas non daturos*, necessarium est articulum addere, *μὴ λαβόντες τὰ ἆθλα τῆς παρανομίας*, quemadmodum constanter dicitur quis *τἀπιτίμια, τἀπίχειρα, τὸν μισθὸν λαβεῖν* et *ἀπολαβεῖν* eorum, quae deliquit. Sed aliud quid Scipio dixerat, quod acrius est et rei accommodatius, nempe hoc: *ἵνα δὴ λαβόντες ἆθλα τῆς παρανομίας κτὲ. Ἆθλα λαμβάνειν* est fructum ferre, praemium ferre, lucrum ex aliqua re auferre. Ironice igitur dixit Scipio si pro maleficio beneficium et commodum auferant futurum ut datam fidem violare discant.

Loco suo transpositum verbum est XV. 35: *καὶ περὶ μὲν τῶν τοιούτων ἀνδρῶν εἰς ἐπίςασιν ἄγειν τοὺς ἀναγιγνώσκοντας — καὶ καθόλου προστιθέναι τὸν ἐπεκδιδάσκοντα λόγον· ἐπὶ δὲ τῶν προειρημένων ἀνδρῶν οὐδαμῶς ἁρμόζει*, ubi verbum *ἁρμόζει* transferendum est pro *λόγον*.

Prudentissime iudicat Polybius XV. 36: *πάσας τὰς ἐκπληκτικὰς περιπετείας μίαν ἔχειν φαντασίαν τὴν πρώτην ἀξίαν ἐπιςάσεως, τὸ δὲ λοιπὸν οὐ μόνον ἀνωφελῆ γίγνεσθαι τὴν μάκρωσιν καὶ θέαν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μετά τινος ὀχλήσεως ἐπιτελεῖσθαι τὴν ἐνέργειαν τῶν τοιούτων*, sed sapiens dictum turpis commaculat scribae error. Quid est enim *μάκρωσις*? Vocabulum nihili. Proponam tibi locos Polybii, unde veram lectionem expiscatus sum, ex quibus tu vide an in idem incidas. Post pauca enim addit: *τοὺς διὰ τῆς ἀκοῆς ἢ διὰ τῆς ὁράσεως βουλομένους τι πολυπραγμονεῖν*, et iterum: *οὐδὲ μὴν θεώμενος οὐδ' ἀκούων ἥδεται συνεχῶς οὐδεὶς τῶν παρὰ φύσιν γιγνομένων καὶ παρὰ τὴν κοινὴν ἔννοιαν τῶν ἀνθρώπων*, et paulo post: *ἀλλ' εἰσάπαξ μὲν καὶ πρῶτον σπουδάζομεν ἃ μὲν ἰδεῖν ἃ δὲ ἀκοῦσαι.* Ecquid ex his subolet quid reponendum sit pro *τὴν μάκρωσιν καὶ θέαν αὐτῶν*. Nonne vides *τὴν ἀκρόασιν καὶ θέαν* a Polybio profectum esse? Iunguntur saepe *θέα* et *ἀκρόασις*, *θεᾶ-*

σθαι et ἀκροᾶσθαι, et sim. ut apud Thucydidem III. 38. argute Cleon dicit: εἰώθατε θεαταὶ μὲν τῶν λόγων γίγνεσθαι, ἀκροαταὶ δὲ τῶν ἔργων. Quia saepe libri recitari solebant factum est ut pro *lectoribus* ἀκροαταί dicerentur, ut apud Polybium IX. 1. τῷ πλείονι μέρει τῶν ἀκροατῶν ἀψυχαγώγητον παρεσκευάκαμεν τὴν ἀνάγνωσιν.

Mendosus est locus Polybii et male correctus XXII. 22 a. (pag. 63, 19 Heys.) ubi Codex exhibet: ἔτι δὲ τὴν περιμένους τοῦ βασιλέως ἐπιβουλὴν γενομένην ἐν Δελφοῖς, Maius τὴν Εὐμένους correxit, quod servavit Bekkerus. Heyse τὴν περὶ Εὐμένους supposuit. Neque hoc Graecum est neque illud. Repone: ἔτι δὲ τὴν κατ' Εὐμένους τ. β. ἐπιβουλὴν γενομένην. Solum κατά in ea re locum habet. Recte Heyse ipse post pauca supplevit: τὰ δὲ τελευταῖα (τὰ) περὶ τὴν (κατὰ) τοῦ βασιλέως Εὐμένους ἐπιβουλήν.

Sagaciter admodum nomen Eumenis in vitio latens elicuit Schweighauserus XXXIII. 4 πρὸς τοὺς πορευομένους πρεσβευτάς emendans τοὺς παρ' Εὐμένους πρεσβευτάς.

Mendosa sunt etiam haec in vicinia: καθάπερ γὰρ εἴπομεν Φίλιππον τὸν 'Αμύντου διανοηθῆναι καὶ προθέσθαι συντελεῖν τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον, 'Αλέξανδρον δὲ τοῖς ὑπ' ἐκείνου κεκριμένοις χρῆσθαι τῶν πράξεων, ubi dubitanter coniicio ταῖς ὑπ' ἐκείνου κεκριμέναις ἐγχειρῆσαι τῶν πράξεων, comparato loco XXVIII. 9 a: δοκοῦσι πολλοὶ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπιθυμεῖν τῶν καλῶν, ὀλίγοι δὲ τολμᾶν ἐγχειρεῖν αὐτοῖς, σπάνιοι δὲ τῶν ἐγχειρησάντων ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν τὰ πρὸς τὸ καθῆκον ἐν ἑκάστοις ποιούμενα, ubi Maius edidit ἐπὶ τέλος ἄγειν, sed ἀγαγεῖν (quod Heysio teste diserte in Codice scriptum est) prorsus est necessarium, ut demonstrat participium ἐγχειρήσαντες. Ἄγειν coniungendum fuisset cum σπάνιοι δὲ τῶν ἐγχειρούντων.

Post pauca rescribe: Φίλιππον διανοηθῆναι — καὶ τὰς παρασκευὰς ἑτοίμους πάσας σχεῖν, pro ἔχειν, qui tralaticius in libris omnibus error est. Tritissimus scribarum error commaculat Polybii sententiam XXXVIII. 1 a. (p. 88, 25 Heys.): τοὺς ζῶντας μετὰ τιμωρίας ἐλεεινοτέρους νομίζομεν τῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς ἐκλειπόντων τὸν βίον. Ut in reliquis omnibus libris MSS. sic in Polybianis perpetuo confunduntur ЄΙ et Ι

in omni verborum genere. Hinc ΛЄΙΠЄΙΝ et ΛΙΠЄΙΝ passim inter se locum mutant praeter loci sententiam. Editores interdum eximunt vitium, interdum relinquunt. In vicinia Codex exhibet Ἀθηναῖοι — ἐμφρόνως ἐξέλειπον τὴν πόλιν, quod optime in ἐξέλιπον refictum est, sed non minus necessarium est in illis verbis reponere ἐκλιπόντων τὸν βίον pro ἐκλειπόντων. Quod in omni genere verborum apud Polybium I et ЄΙ confundi diximus paucis exemplis confirmare iuvat. Vidimus supra Bekkerum νείφεται male pro νίφεται edidisse. Notabilis est lectionis varietas V. 15 in verbis λυθείσης γὰρ τῆς συνουσίας, ubi pro λυθείσης in libris est αὐθίσης, ἀφθίσης, ἀφθείσης et αὖθις. Haec omnia nata sunt ex antiqua scriptura ΛΥΘΙϹΗϹ pro ΛΥΘЄΙϹΗϹ. Sic Ἠλείαν IV. 9 abiit in ἰδίαν, et contra X. 42 Αἰνιᾶνα in Αἰνείαν. Bis male edidit Bekkerus καθαρίως VI. 3 et XV. 5 pro καθαρείως. Idem tamen probam scripturam reposuit XI. 9. καθαρειότερα, ubi libri exhibent καθαρσιώτερα. Hinc nullo negotio emendabitur locus IV. 9. ἡγοῦντο συμφέρειν σφίσι τότε τίθεσθαι τοῖς παραγγελλομένοις. Pro τίθεσθαι, quod sensu vacuum est, sententia requirit *parere, obtemperare*. Quin ergo reponimus π ε ί θ ε σ θ α ι τοῖς παραγγελλομένοις. In eiusdem loci vicinia (p. 86, 24 Heys.) editur: ἀφορίαν εἶναι συνέβαινε καίπερ οὔτε πολέμων συνεχῶν ἐσχηκότων ἡμᾶς οὔτε λοιμικῶν περιστάσεων. Pro simplici verbo ἐσχηκότων loquendi usus compositum postulat κατεσχηκότων. Dicuntur enim τύχαι, συμφοραί, πόλεμοι, λοιμοί et sim. τὴν Ἑλλάδα, τὴν χώραν, τὴν πόλιν κατέχειν, ut apud Aristophanem in Avibus vs. 1726:

μεγάλαι, μεγάλαι κατέχουσι τύχαι
γένος ὀρνίθων.

Feliciter admodum res cessit Heysio, qui si usquam alibi indefessi laboris fructum tulit XXXIX. 3 a. (pag. 94, 29 Heys.) ubi veluti ex Orco in lucem revocavit haec verba: [ὁ Πόπλιος] ἐπιστρέψας ἐξ αὐτῆς καὶ λαβόμενός μου τῆς δεξιᾶς, ὦ Πολύβιε, ἔφη, καλὸν μὲν ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐγὼ δέδια καὶ πρ[οφοβοῦ]μαι, μήποτέ τις ἄλλος τοῦτο τὸ παράγγελμα δώσει περὶ τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Nihil horum Maius extricare potuerat praeter haec: μήποτέ τις — περὶ τῆς. Iure elatus animo ad haec Heyse adscripsit: *„pertinaci nostro non unius*

diei studio integra debes P. Scipionis verba, quae posthac nulla aetas oblitterabit." Nisi aliunde certa fide et ipsius Polybii testimonio constaret Scipionem ipsum quum solo aequatam Carthaginem spectaret animo graviter commotum verba Homeri de excidio Ilii recitare coepisse,

ἔσσεται ἦμαρ ὅταν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρή,
καὶ Πρίαμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίω Πριάμοιο.

nisi, inquam, id certa fide constaret, ipsius Scipionis apud Polybium verba: ὦ Πολύβιε, καλὸν μὲν ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐγὼ δέδια κτἑ. adducerent aliquem ut crederet Polybium Homeri verba laudasse, quibus auditis Scipio ita dixerit. Sed constans fama est Scipionem ipsum praeclara summi poëtae verba pronuntiasse, et Scipionis erat magis quam Polybii in Carthaginis excidio talia cogitare et dicere. Scipio Homeri carmina optime tenebat, ut commode ei pulcherrimi loci in mentem venire posset. Sic idem ad Numantiam, ubi Gracchum oppressum accepit, haec Homeri protulit:

ὣς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος ὅτις τοιαῦτά γε ῥέζοι.

Deinde disertissimum est Appiani testimonium *de rebus Punicis* cap. 132. Polybium auctorem laudantis, καὶ τάδε μὲν Πολύβιος αὐτὸς ἀκούσας συγγράφει. Adscribam Appiani locum, quia non est integer: ὁ δὲ Σκιπίων — λέγεται δακρῦσαι καὶ φανερὸς γενέσθαι κλαίων ὑπὲρ πολεμίων. Ἐπὶ πολὺ δ' ἔννους ἐφ' ἑαυτοῦ γενόμενος — εἴτε ἑκὼν εἴτε προφυγόντος αὐτὸν τοῦδε τοῦ ἔπους· Ἔ σ σ ε τ α ι ἦ μ α ρ κτἑ. Manifestum est verbum aliquod excidisse. Supplendum esse coniicio: (εἶπεν) εἴτε ἑκὼν εἴτὲ κτἑ., ut sequens ЄΙΤЄ praecedens ЄΙΠЄ̄ absorbserit. Itaque suspicor in longiore lacuna olim sic scriptum fuisse: Scipionem quum aemulae imperii Romani stragem ac vastitatem contemplaretur illa verba poëtae pronuntiasse, quae quum Polybius laudavisset, tum vero illa dixisse Scipionem: ὦ Πολύβιε, καλὸν μὲν ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως κτἑ. Nempe in talibus vocula μέν ita ponitur, ut sit ferme idem atque ὡς σὺ φῄς, habetque locum ubi quis cum aliqua exceptione probat aut cum reprehensione aliqua laudat id quod dixerat alius. Dabo exemplum ex Machonis loco apud Athenaeum p. 244 A ludentis in versiculo Euripideo Iphig. Aulid. 23:

γλυκὺ μὲν, λυπεῖ δὲ προσιστάμενον.

Emit nescio quis carnes, quibus quum magnum os esset additum, ad venditorem ita dicit:

μὴ προσίςα τοῦτό μοι
τοὐςοῦν. ὁ δ' εἶπεν· ἀλλὰ μὴν ἐςὶ γλυκύ.

cui ille:

γλυκὺ μέν, προσιςάμενον δὲ λυπεῖ πανταχῇ.

Sic igitur quum Polybius dixisset καλόν γε, ὦ Σκιπίων, τὸ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ εἰρημένον, aut aliquid eiusdemmodi, reposuit Scipio: ὦ Πολύβιε, καλὸν μὲν ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐγὼ δέδια καὶ προφοβοῦμαι μή ποτέ τις ἄλλος τοῦτο τὸ παράγγελμα δώσει περὶ τῆς ἡμετέρας πατρίδος. In his unum vocabulum mendosum est et neque Scipioni neque Polybio debetur, sed Heysio, nempe προφοβοῦμαι, quod ille reposuit quum in Codice πρ....μαι tantum superesset. Sed inepte abundat praepositio in προφοβοῦμαι pro φοβοῦμαι: itaque suspicio mihi subnata est dixisse Scipionem: ἐγὼ δέδια καὶ πεφόβημαι, quemadmodum saepissime δεδιέναι καὶ φοβεῖσθαι et nonnumquam δέδοικα καὶ πεφόβημαι coniunguntur, ut apud Platonem in Euthyphrone p. 12 B. πεφόβηταί τε καὶ δέδοικεν ἅμα δόξαν πονηρίας.

Quod ab initio diximus non tantum Maium, sed Heysium quoque subinde nobis pro Polybianis ea apposuisse quae numquam a Polybio proficisci potuerunt, huius rei nunc pauca quaedam exempla et specimina subiiciemus. Habet autem hoc difficillima Codicis Palimpsesti lectio ut mens diuturno labore occaecata et ἰλιγγιῶσα oculis ψευδῆ ἰνδάλματα obiiciat. Sensit hoc Heysius quoque, qui non semel ψευδῶν εἰδώλων ἔλαχεν et improbo labore exhaustus ea se videre opinatus est quae vertigo quaedam mentis veluti somnianti ostentabat. Huiusmodi ψευδεῖς ὄνειροι non admodum difficulter a vigilantibus et hoc agentibus arguuntur. Neque enim in his quidquam sanum est aut solidum: neque sententia ullo modo constat neque certa Graecitatis ratio. Apparent ea quae nemo ante vidit vel audivit. Pleraque tam nova sunt et mira ut nihil ex his intelligas. Satis est exempla quaedam apponere. Vide an haec expedire possis p. 62, 2: θεωρῶν δή τι πάσης βασιλείας ἐν μακροτέρῳ τὰ χρήματα ἢ καὶ τῇ φύσει νουνεχὴς ὢν καὶ ςρατηγικὸς περιεβάλετο μὴ καί ποτε γένοιτο κομιδὴ

τῶν ἔξω πορευομένων χρημάτων, ἐμπεσούσης ἔτι τῆς πράξεως τῆς περὶ τὸν Ἀριαράθην εἰς τὴν παροιμίαν· ἔχοντες γὰρ ἐπιδεῶς, διατετραμμένοι τοῖς πολεμίοις ἐγένοντο. Frustra te in his torquebis; *ἀδιανόητα* sunt. Nihilo plus proficies in his p. 87, 17: *ὥςε ἀπὸ δυσμενείας μὲν ἢ βλάβης τῆς ἐν τοῖς πρότερον καιροῖς πρὸς Ῥωμαίους ἔτι γεύσασθαι φιλίας τε καὶ εὐνοίας περὶ τὰ τῆς πόλεως· ὑπὸ δὲ τῷ Ψευδοφιλίππῳ πρῶτον μὲν πρέσβεις καὶ ἐφέται διήτησαν καὶ πολλοὺς μὲν ἀνέλαβον φρουροὺς ἀλλὰ τοὺς πλείςους ἐπεῖδον αὐτῶν ἐν πάνυ βραχεῖ χρόνῳ φυγαδευθέντας καὶ ςρεβλωθέντας καὶ φονευθέντας ἢ τῶν ἐν τοῖς πρότερον καιροῖς ὑπὸ τῶν κατ' ἀλήθειαν βασιλέων καθεςαμένων.* In quamcumque te partem dederis, nullum umquam sensum ex his verbis elicies, sed quod non inest nemo eruere potest. Peiora etiam (si fieri id ullo modo potest) haec sunt p. 90, 27: *τοιγαροῦν ςερηθέντες πάντων τῶν καλῶν οἱ μὲν ὑπὸ ςένους, ἔνιοι δὲ καὶ δειλίᾳ περιςάντες, εἰς τὰς πόλεις τότε παρεδέξαντο ῥάβδους καὶ πελέκεις ἐθελοντηδόν· ἐν μεγάλῃ γὰρ ἵπῳ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν ἦσαν.* Unum addo ex pag. 94, 7 ubi ex Hasdrubale quaerit uxor indignabunda *πῶς αὐτὸς μὲν θαρρούντως κατ' ἰδίαν παρὰ συςρατηγῷ παρίζοιτο τὴν δωρεὰν αὔτοπτον ποιῶν ἀναιδῶς, ἀλλ' ὅλον αἰσχίςως καταλείπων τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἀςοὺς αὐτῷ πιςεύοντας ὑπέλθοι πρὸς τοὺς πολεμίους.* Quibus ista omnia scateant vitiis exponere nihil opus est. Inanes sunt verborum species omni sensu destitutae, quas nollem vir optimus nobis apposuisset, namque *πολὺ κρεῖττόν ἐςι σιωπᾶν ἢ οὐδὲν λέγειν.* Caeterum tam bene est de his Polybii excerptis meritus ut ei facile hanc *φιλοτιμίαν περὶ τὰ ἀδύνατα* condonemus.

Continui me nunc fere intra Polybii excerpta quae in Vaticano Palimpsesto insunt: de reliquis Polybianis post Bekkerum emendandis alio tempore nonnulla dicere in animo est.

C. G. Cobet.